

2010-LUVULLA SYNTYNEIDEN LASTEN NIMIEN NIMENANTOPERUSTEITA

Suomen kielen
pro gradu -tutkielma
Oulun yliopisto
4.5.2021

Ilona Kauppinen

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1. Tutkimusaihe ja -kysymykset	1
1.2. Aikaisempi tutkimus	3
2. TEORIATAUSTA	6
2.1. Nimistöntutkimus	6
2.2. Nimenantoon vaikuttavat tekijät	7
2.3. Nimeämisperusteet	8
2.4. Nimien suosionvaihteluista	10
3. AINEISTO JA MENETELMÄT	12
3.1. Kyselylomake ja aineisto	12
3.2. Menetelmät	14
3.2.1. Kvantitatiivinen tutkimus	14
3.2.2. Kvalitatiivinen tutkimus	17
4. ANALYYSI	20
4.1. Nimi esiintyy suvussa	20
4.2. Nimellä on suvun ulkopuolinen esikuva	23
4.3. Systeeminimet	26
4.3.1. Nimellä on yhteinen piirre vanhempien nimien kanssa	27
4.3.2. Nimellä on yhteinen piirre sisarusten nimien kanssa	28
4.4. Nimen ulkoasu	31
4.5. Nimen merkitys	33
4.6. Mieltymys nimeen	36
4.6.1. Nimen harvinaisuus	37
4.6.2. Nimen yleisyys	39
4.6.3. Nimen tuoreus	41
4.6.4. Nimen muodikkuus	43
4.6.5. Nimen ajattomuus	46
4.6.6. Nimen kansainvälisyys	48
4.7. Nimi löytyy nimipäiväkalenterista	50

4.8. Lapsen syntymä- tai kastepäivän tai muun merkkipäivän nimipäivä	52
4.9. Nimi liittyy perheen maailmankatsomukseen tai arvoihin	54
5. YHTEENVETO	58
5.1. Vertaileva tutkimus: nimenannon uudet tuulet	58
5.2. Yksilöllisiä nimivalintoja ja nimenantoon vaikuttavia tiedostamattomia tekijöitä	61
6. PÄÄTÄNTÖ	66
LÄHTEET	71
LIITTEET	

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimusaihe ja -kysymykset

Tutkin pro gradu -tutkielmassani 2010-luvulla syntyneiden lasten nimien nimenantoperusteita. Vertailen 2010-luvulla syntyneiden lasten nimeämisperusteita ennen 1980-lukua syntyneiden lasten nimeämisperusteisiin. Vertailen tutkimustuloksiani Kiviniemen (1982) tutkimuksen tuloksiin. Tarkastelen nimenantoperusteita kvantitatiivisesta ja kvalitatiivisesta näkökulmasta. Tutkin kyseistä aihetta, koska erilaisten etunimen määrä on kasvanut Suomessa ja samalla myös nimenantoperusteet ovat muuttuneet. 1970-luvulta lähtien on siirrytty yhteisöllisestä nimenannosta yksilölliseen nimenantoon. (Ainiala, Saarelma & Sjöblom 2008: 232.) Tämän lisäksi nimenantoperusteiden muuttumisesta tehtyä vertailevaa tutkimusta ei ole tietojeni mukaan aiemmin tehty. Nimenantoperusteita on kuitenkin jonkin verran tutkittu myös 2010-luvulla. Esimerkiksi Kurki (2016) on tutkinut nimenantoperusteita suomalais-amerikkalaisissa perheissä ja Eskola (2013) on tutkinut nimenantoperusteita suomalais-venäläisissä perheissä.

Vertailen tutkimustuloksiani pääasiassa Eero Kiviniemen vuonna 1982 julkaistuun tutkimukseen, jossa on tutkittu suomalaisten nimien nimenantoperusteita. Vertailen tutkimustuloksiani Kiviniemen (1982) tutkimukseen, koska olemme luokitelleet nimeämisperusteet tutkimuksissamme suunnilleen samalla tavalla. Nimeämisperusteiden muutosta on myös mahdollista vertailla, koska Kiviniemen (1982) tutkimus on julkaistu yli 40 vuotta sitten.

Olennainen käsite tutkimuksessani on **henkilönnimi**. Henkilönnimet ovat kulttuurisesti universaaleja, eli kaikkialla maailmassa ihmiselle annetaan oma nimi. Henkilönnimen tarkoitus on identifioida yksilö, vaikka nimi ei varsinaisesti kuvaisi kantajaansa. Henkilönnimet rakentavat ihmisten yksilöllistä ja sosiaalista identiteettiä. Nimen antaminen lapselle tarkoittaa sitä, että lapsi on hyväksytty yhteisön jäseneksi. (Ainiala ym. 2008: 162–165.) Henkilönnimet yhdistyvät monesti tiettyihin kulttuureihin ja täten voivat kertoa nimenkantajan etnisestä taustasta (Hämäläinen, Eskola & Kallio 2014: 591). Sosioonomastisen tutkimuksen näkemyksen mukaan henkilönnimillä on monia kulttuurisia, sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia tehtäviä (Ainiala & Östman 2017: 1). Omassa tutkimuksessani käytän käsitteitä *nimi* ja *etunimi* termin *henkilönnimi* tilalla. **Ensinimellä**

tarkoitan lapsen kutsumanimeä ja **jälkinimellä** lapsen muita etunimiä (Saarelma-Paukka 2017: 38). Kun käsittelen nimeämisperusteiden yleisyyttä omassa tutkimuksessani ja Kiviniemen (2010) tutkimuksessa, käytän käsitettä **nimen suosio**. Perustelen käsitteen käytön Hämäläisen (2013) artikkeliin viitaten. Etunimien suosiota ja yleisyyttä pidetään verrannollisina suhteessa etunimien määrään. Käsittelen asiaa enemmän luvussa 2.4.

Tässä tutkimuksessa tavoitteenani on selvittää, miten nimenanto on muuttunut 1980-luvulta 2010-luvulle. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Miten nimeämisperusteet ovat muuttuneet 1980-luvulta?
2. Millaisia nimeämisperusteita on suosittu 2010-luvulla?
3. Millaisia piirteitä 2010-luvulla syntyneiden lasten nimeämisestä nousee?

Kolmas tutkimuskysymys tarkoittaa sitä, että pyrin tekemään aineistoni perusteella yhteenvetoa siitä, millaiset asiat leimaavat nimenantoa 2010-luvulla. Hypoteesini nojaa aikaisempaan tutkimustietoon. Arvelen aineistoni sisältävän enemmän harvinaisia ja yksilöllisiä nimiä kuin Kiviniemen (1982) aineistossa on. Esimerkiksi Patjas ja Kortesus (2015: 48) toteavat, että Suomessa syntyy vuosittain paljon lapsia, joille annetaan harvinaisen etunimi. Vuonna 2005 yli yhdeksällä prosentilla tytöistä ja seitsemällä prosentilla pojista oli uniikki nimi, jollaista ei ole kenelläkään muulla (Ainiala ym. 2008: 227). Kiviniemen (2006: 63) mukaan 1970-luvulle asti 50 yleisintä etunimeä ovat olleet käytössä kolmelle neljäsosalle kastetuista, sillä nimenanto on ollut ennen 1970-lukua yhteisöllisempää. Oletan myös, että sukulaisten mukaan nimeäminen on omassa aineistossani vähäisempää kuin Kiviniemen (1982) tutkimuksessa, sillä sukulaisten mukaan nimeäminen on vähentynyt 1970-luvun jälkeen. Tapa ei kuitenkaan ole katoamassa, sillä nykypäivänä nimenantajat voivat osoittaa arvostusta tiettyä sukulaista kohtaan tai valita kaukaisen sukulaisen nimen, joka sopii ajan nimimuotiin. (Ainiala ym. 2008: 233.) On siis odotettavissa, että suvun mukaan nimeäminen on kuitenkin huomattavan yleinen nimenantoperuste myös 2010-luvulla. Lisäksi nojaan hypoteesissani seuraavaan lainaukseen: ”Nimenvalinnassa tavoitellaan siis yleensä tuoreita ja erikoisia nimivaihtoehtoja, joiden koetaan myös olevan niminä kauniita” (Ainiala ym. 2008: 233).

1.2. Aikaisempi tutkimus

Tässä luvussa esittelen aikaisemmin tehtyä tutkimusta. Hyödynnän näiden tutkimusten tuloksia analyysiluvussa, kun tarkastelen, miten nimeämisperusteet ovat muuttuneet. Tarkastelen myös sellaisia tutkimuksia, joissa ei käsitellä nimenantoperusteita, mutta tutkitaan nimenantoon vaikuttavia tekijöitä, sekä tutkimuksia, joissa käsitellään nimiin liittyviä assosiaatioita.

Olennaisin tutkimus oman tutkimukseni kannalta on Eero Kiviniemen (1982) tutkimus nimenantoperusteista. Vuonna 1979 julkaistu almanakka sisältää Helsingin yliopiston ja Weilin+Göösin järjestämän kyselyn (katso liite 1). Kyselyn tarkoitus on ollut selvittää nimenvallinnan perusteita ja nimeämistapojen muuttumista 1940-luvulta lähtien. Eero Kiviniemi on julkaissut tutkimustulosten pohjalta kirjan, jossa hän esittelee nimeämisperusteita ja nimenannon tapoja Suomessa. Yleisimmät nimeämisperusteet Suomessa ovat **suvun mukaan nimeäminen, mieltymys nimeen ja systeeminimet**. (Kiviniemi 1982: 129, 173.) Hyödynnän omassa tutkimuksessa Kiviniemen tilastoja eri nimeämisperusteiden yleisyydestä. Esittelen tarkemmin aineistoani ja tutkimusmetodeja luvussa 3. Nimeämisperusteita on tutkittu myös 1980- ja 1990-luvuilla (Honkamäki 1990, Lähteenmäki 1984). Päädyin kuitenkin tarkastelemaan Kiviniemen (1982) tutkimustuloksia tarkemmin, sillä olemme luokitelleet nimeämisperusteet suunnilleen samalla tavalla.

Kuten luvussa 1.1. mainitsin, nimeämisperusteita vertailevaa tutkimusta ei ole tietojeni mukaan aikaisemmin tehty Suomessa, mutta nimenantoperusteita on kuitenkin tutkittu. Kurki (2016) on tutkinut nimenantoa suomalais-amerikkalaisissa perheissä. Tutkimuksesta käy ilmi, että tärkeimmät nimenvallintaperusteet ovat **mieltymys nimeen ja nimen käytännöllisyys**. Eskola (2013: 97) on taas tutkinut nimenantoa suomalais-venäläisissä perheissä. Tutkimuksesta käy ilmi, että kolme yleisintä nimenantoperustetta ovat **käytännöllisyys, mieltymys nimeen ja nimen periytyminen suvussa**. Lisäksi Suomessa on tutkittu 2000-luvun alussa harvinaisia ja nimipäivättömiä nimiä. Esimerkiksi Martikainen (2004: 92–93) on tutkinut nimipäivättömien etunimien nimenantoperusteita. Tutkimuksesta käy ilmi, että suurin osa vanhemmista on tarkoituksella halunnut lapselleen erikoisen tai harvinaisen nimen. Nimen herättämät mielikuvat ovat myös keskeinen nimenantoperuste. Wong (2007: 86–90) on puolestaan tutkinut harvinaisten etunimien

nimenantoperusteita. Tutkimuksesta käy ilmi, että nimenantoon vaikuttavat mielikuvat lapsen luonteesta ja ulkonäöstä.

Nimeämisperusteita tutkiessa on syytä tarkastella sitä, millaisia mielikuvia nimet herättävät. Mielikuvat ovat yksilöllisiä ja usein myös tiedostamattomia (Ainiala ym. 2008: 233). Tutkimusta nimien herättämisestä mielikuvista onkin tehty runsaasti. Esimerkiksi Heinonen (2008) on tutkinut henkilönimiin liittyviä stereotypioita Keski-Suomessa kuvitteellisten henkilönnimien avulla. Mielikuvat nimenkantajan iästä syntyvät kieltä käyttävän ihmisen yhteisössä, joten tutkimuksen informantit eivät arvioineet nimenkantajien ikiä samalla tavalla. Kuvitteellisten nimenkantajien asualueet arvioidaan sen mukaan, kuinka tuttu nimi on informantille: uudet nimet ja vieraskieliset nimet assosioidaan kauemmas omasta kotiseudusta. Assosiaatioihin vaikuttavat tuttavapiiri, julkisuudenhenkilöt, nimen äänneasu ja nimen sisältö. (Heinonen 2008: 113–116.)

Pirkola (2012) on puolestaan todennut, että nimien herättämiin mielikuviin vaikuttavat pääasiassa nimien ajallinen suosionvaihtelu. Muita mielikuviin vaikuttavia tekijöitä ovat erilaiset henkilömielikuvat, jotka voivat olla joko jaettuja tai henkilökohtaisia. Nimien äänne- ja tavarakenne sekä semantiikka ovat myös keskeisiä tekijöitä nimen herättämissä mielikuvissa. Naiset mieltävät useimmiten muotininimet kauniiksi nimiksi. Miehet pitävät enemmän perinteisistä nimistä. (Pirkola 2012: 59–64.)

Moilanen (2016) on tutkinut vanhempien etunimien vaikutusta lasten nimenantoon kandidaatintutkielmassaan. Suurimmalla osalla lapsista on yhteinen piirre toisen vanhemman nimen kanssa. Aineistossa on yhtä paljon lapsia, joilla on yhteinen piirre äidin nimen kanssa kuin niitä lapsia, joilla on yhteinen piirre isän nimen kanssa. Tutkimus osoittaa myös, että vanhempien etunimien vaikutus lasten nimeämiseen on pääosin tiedostamaton. (Moilanen 2016: 21–22.)

Nimenannon sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä on käsitelty ulkomaalaisissa tutkimuksissa, joita käsitellen tarkemmin luvussa 2.2. Suomessa aiheesta ei ole tehty vielä paljon tutkimusta, mutta esimerkiksi Hannola (2016) on tarkastellut pro gradu -tutkielmassaan Helsingin asualueiden vaikutusta lapsen nimeämiseen. Tutkimuksessaan hän on vertailut 2000-luvulla syntyneiden lasten nimiä. Lapset ovat syntyneet Vuosaarella tai Munkkiniemessä. Tutkimustuloksista käy ilmi, että Vuosaarella lapset saavat enemmän

moderneja nimiä. Lisäksi nimissä suositaan enemmän vieraskielisiä foneemeja. Munkkiniemessä lapset saavat enemmän sekä perinteisiä että kansainvälisiä nimiä. Nimeämiseen vaikuttaviksi tekijöiksi arvellaan alueiden sosioekonomisia rakenteita ja erilaisia kieliympäristöjä. Munkkivuorella asuu korkeammin koulutettua väestöä sekä ruotsinkielistä väestöä, kun taas Vuosaarella asuu enemmän maahanmuuttajaväestöä. Asuinalueiden vaikutus nimeämiseen ei kuitenkaan ole kovin merkittävä tekijä lapsen nimeämisessä. (Hannola 2016: 54–58.)

Kansainvälinen tutkimus nimeämisperusteista keskittyy usein tietyn maan tai maanosan lasten nimeämisperusteiden tutkimiseen. Esimerkiksi Virkkula (2014) on tutkinut kroaatialaisten ja bulgariaalaisten lasten nimeämisperusteita. Nimeämisperusteet ovat erilaisia maiden pääkaupungeissa. Nimeämisperusteisiin vaikuttavat **lasten sukupuoli, syntymäjärjestys ja vanhempien koulutustaso**. Kim ja Lee (2011) ovat tutkineet Amerikassa asuvien korealaisten lasten nimeämistä. Tutkimuksesta käy ilmi, että nimeämiskäytännöt heijastuvat lapsen kehittyvään itsetuntoon. Nadav ym. (2011) ovat tutkineet israelilaisten lasten nimeämisprosessia ja sitä, kuinka vanhempien persoonallisuus vaikuttaa lasten nimeämisessä.

Emery (2013) on tutkinut amerikkalaisten lasten nimeämistä ja sitä, kuinka lisääntynyt yksilöllisten nimien antaminen lapsille näkyy hänen aineistonsa lasten nimissä. Tutkimuksesta käy ilmi, että vanhemmat haluavat antaa lapsilleen yksilöllisiä nimiä, koska he haluavat lapsen muodostavan yksilöllisen identiteetin. Nimi ei saa kuitenkaan olla huomiota herättävän yksilöllinen, jotta lapselle ei koituisi ongelmia nimestä. (Emery 2013: 1–2, 106–107.)

Olen käsitellyt tässä luvussa nimistöntutkimusta suomalaisella ja kansainvälisellä tasolla. Olen käsitellyt luvussa tutkimuksia, joiden tutkimustuloksia vertaan oman tutkimukseni tuloksiin. Tavoitteenani on verrata, korreloivatko omat tutkimustulokseni aikaisemman tutkimustiedon kanssa.

2. TEORIATAUSTA

2.1. Nimistöntutkimus

Nimistöntutkimuksessa eli onomastiikassa tutkitaan erisnimiä. Nimistöntutkimus on tieteenalana nuori, sillä se on syntynyt 1800-luvulla. Nimistöntutkimus on palvellut silloin esimerkiksi kielihistorian ja arkeologian tutkimusta. Nimistöntutkimus on alun perin ollut nimien alkuperää selvittävää etymologista tutkimusta. Perinteisesti nimistöntutkimuksessa on keskitytty sekä paikannimien että henkilönnimien tutkimukseen (Ainiala ym. 2008: 12, 15, 23, 61).

Nimistöntutkimus on yleistynyt ja kehittynyt viime vuosikymmeninä, sillä alan tutkimus on lisääntynyt, alalla työskentelee enemmän tutkijoita ja nimistöntutkimusta koskevia konferensseja järjestetään yhä enemmän. Nimistöntutkimus on siis kansainvälinen tieteellinen ala. (Hoffmann 2015: 150–151.) Lisäksi nimistöntutkimuksessa tehdään yhteistyötä muiden tieteentalojen, kuten maantieteen, kirjallisuuden ja psykologian kanssa. Näin nimistöntutkimus soveltaa muiden tieteentalojen tutkimusmetodeja (Ainiala & Saarela-Maunumaa 2006: 107.)

Tutkimukseni kuuluu sosio-onomastisen tutkimuksen piiriin. Sosio-onomastiikka on sociolinguivistä nimistöntutkimusta, jossa tutkitaan nimien käyttöä ja variaatioita. Tutkimustavassa otetaan huomioon sosiaalinen ja tilanteinen kenttä, jossa nimiä käytetään. (Ainiala ym. 2008: 75.) Sosio-onomastisessa tutkimuksessa nimien käytön tutkiminen tarkoittaa nimien käyttämistä päivittäisessä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tutkimuksessa voidaan pohtia esimerkiksi, miksi joidenkin nimien käyttämistä vältetään, millaisia mielikuvia nimet herättävät ja millaista variaatiota nimien käytössä esiintyy. Sosio-onomastiikka ottaa huomioon kaikki sosiaaliset ja kulttuuriset tilanteet, joissa nimiä käytetään. (Ainiala & Östman 2017: 2.) Omassa tutkimuksessani sosiaalisten muuttujien tarkastelu näkyy analyysiluvuissa, joissa käsittelen nimen liittymistä perheen maailmankatsomukseen ja arvoihin. Myös ne tekijät, jotka liittyvät siihen, millaisia nimiä pidetään miellyttävinä, voivat liittyä sosiaalisiin tekijöihin. Tällaisia nimenantoperusteita ovat muun muassa nimen muodikkuus ja nimen kansainvälisyys.

2.2. Nimenantoon vaikuttavat tekijät

Vaikka henkilönnimien perustehtävä, eli yksilön identifiointi, on kaikissa kulttuureissa sama, nimien muut tehtävät vaihtelevat eri kulttuureissa. Yksilön nimi voi kertoa asemasta yhteisössä tai esimerkiksi uskonnollisista tai poliittisista arvoista. (Ainiala ym. 2008: 163–164.) Esimerkiksi Japanissa tärkeä nimeämisperuste on nimen merkitys ja visuaalinen ulkoasu. Eräissä afrikkalaisissa kulttuureissa lapsi saa nimensä sen mukaan, millaisissa olosuhteissa lapsi on syntynyt. Mongoliassa lapselle annetaan nimi, jolla on negatiivinen merkitys, kuten esimerkiksi 'ruma' tai 'hullu', jotta lapsi olisi turvassa pahoilta hengiltä. (Vom Bruck & Bodenhorn 2006: 6, 8.) Eräissä afrikkalaisissa kulttuureissa uskotaan myös, että lapselle annettu nimi määrittää sen, millaiseksi ihmiseksi lapsi kasvaa (Ainiala ym. 2008: 181).

Nimenantoa säädellään eri kulttuureissa laeilla ja sosiaalisilla normeilla. Koska nimenantoon vaikuttavat sosiaaliset normit, normien rikkomista ei pidetä suotavana. (Saarelma-Paukkala 2017: 16.) Kun lapselle valitaan nimeä, nimenantaja pyrkii yleensä välttämään sellaisia nimiä, jotka edustavat omaa ja edellistä sukupolvea, sillä ne herättävät mielikuvia tutuista nimenkantajista. Nimenannossa on korostunut 1970-luvun jälkeen uudenlaiset ja yksilölliset nimet. Yksilöllisyyttä arvostetaan yhteisöllisyyttä enemmän. (Kiviniemi 2006: 62–64.) Nimenvalinnan uskotaan perustuvan edelleen yhteisöllisiin arvoihin ja tiedostomattomaan yhteiseen tietoon. Tämä tarkoittaa siis sitä, että nimenvalintaa ohjailee sosiaalinen vaisto siitä, millainen nimi on minäkin aikana muodikas ja sosiaalisesti edustava. (Kiviniemi 2006: 69.)

Jälkinimien antaminen on yleistynyt Suomessa 1700-luvulta alkaen. Nykyään jälkinimen tehtävä on tarkentaa lapsen yksilöllisyyttä, mutta useammin jälkinimen tehtävä on kytkeä lapsi sukuun. Useimmiten jälkinimi osoittaa siis suku- tai perheyhteyttä. (Kiviniemi 2006: 72–73, 100–101.)

Nimen antaminen lapselle on yleensä pitkä ja monimutkainen prosessi. Nimenantoa voidaan pitää jopa vanhempien oman identiteetin tarkasteluna. Vanhemmat pohtivat, keitä he ovat ja keitä he haluaisivat olla. Samalla he pohtivat, millainen heidän lapsensa on. Nimenannolla vanhemmat luovat lapselleen identiteettiä. (Aldrin 2017: 45.) Emilia Aldrin on tutkinut ruotsalaisten lasten nimenantoperusteita. Tutkimuksesta käy ilmi, että

vanhemmat antavat esimerkiksi lapselleen perinteisen ruotsalaisen nimen, jotta vanhempienkin ajatellaan olevan perinteisiä ruotsalaisia. Sosiaalisten merkitysten muodostumiseen vaikuttavat kuitenkin sosiaaliseen verkostoon kuuluvien ihmisten tilanteet ja vuorovaikutussuhteet. (Aldrin 2017: 51.)

Aldrinin mukaan nimenanto ei ole vanhojen sosiaalisten rakenteiden toistamista, vaan uusien sosiaalisten rakenteiden luomista. Nimeämisprosessin kautta vanhemmat luovat kielellisten resurssien avulla uusia sosiaalisia merkityksiä. Aldrinin tutkimuksesta käy ilmi, että mikäli lapsen vanhemmat kuuluvat tiettyyn sosiaaliseen ryhmään, he eivät mielellään anna lapselle nimeä, joka kuuluu täysin päinvastaiseen ryhmään. Esimerkiksi ruotsalainen vanhempi ei mielellään anna lapselleen englanninkielistä nimeä. Aldrin luokittelee tutkimusaineistossa esiintyvät nimet kahdeksaan eri sosiaaliseen luokkaan: perinteiset nimet, yleiset nimet, käytännölliset nimet, ulkomaalaista alkuperää olevat nimet, modernit nimet, erikoiset nimet, esteettiset nimet ja ruotsalaista alkuperää olevat nimet (Aldrin 2017: 46, 48–49, 50).

Lapsen nimenvallinnalla vanhemmat voivat korostaa myös omaa elintapaansa, kuten harrastuksia ja mielenkiinnonkohteita. Vanhemmat välttelevät myös sellaisia nimiä, jotka voidaan assosoida tiettyyn sosiaaliseen ryhmään. Toisaalta jotkut vanhemmat antavat tarkoituksella lapselleen esimerkiksi julkisuuden henkilön nimen, koska toivovat lapsesta julkisuuden henkilöä. Nimen etymologialalla (esimerkiksi uskonnollinen nimi) ja kirjoitusasulla (esimerkiksi ruotsalaisen nimen kansainvälistäminen) voidaan myös kertoa perheen arvoista. Vanhempien iällä, koulutuksella ja muilla makrososiaalisilla eli yhteiskunnallisilla muuttujilla on hieman merkitystä lapsen nimenvallinnassa. (Aldrin 2017: 54–57.)

2.3. Nimeämisperusteet

Käsittelen tässä luvussa nimenantoperusteita ainoastaan Saarelma-Paukkalan (2017) näkökulmasta, sillä olen koonnut kyselylomakkeeni hänen luokittelunsa mukaan. Yleisin nimenantoperuste Suomessa on ollut **suvun mukaan nimeäminen**. Suvun mukaan nimeämisellä on ilmaistu sukuyhteyttä ennen kuin sukunimet ovat ilmaantuneet suomalaiseen henkilönnimijärjestelmään. (Kiviniemi 2006: 129–129.) Nimenannon taustalla on

ollut usko siihen, että sukulaisten elämä jatkuisi nimen mukana jälkipolvissa. Nykypäivänä on yleisempää antaa lapselle jälkinimi sukulaisten mukaan ja näin osoittaa arvostusta sukulaista kohtaan. Sukuyhteyttä voidaan ilmaista myös antamalla lapselle esimerkiksi nimi, jossa on **yhteinen äännepiirre tai alkukirjain kuin vanhempien tai sisarusten nimissä**. (Saarelma-Paukkala 2017: 138–139.)

Lapselle voidaan antaa myös nimi **suvun ulkopuolisen henkilön mukaan**, joka voi olla esimerkiksi julkisuuden henkilö, historiallinen henkilö tai fiktiivinen hahmo, kuten esimerkiksi kirjallisuudessa esiintyvä hahmo. Muita henkilöesikuvia voivat olla vanhempien tuttavat. (Saarelma-Paukkala 2017: 140.)

Vanhemmat voivat antaa lapselle myös nimen sen **äänteellisen kauneuden** takia tai siksi, että he ovat **mieltyneitä** nimeen. Myös nimen kauneuteen liittyy mielikuvia nimen merkitysisällöstä. Esimerkiksi nimiä *Lilja* tai *Ruusu* voidaan pitää kauniina niminä, koska lilja ja ruusu ovat kauniita kukkia. (Saarelma-Paukkala 2017: 141.)

Nimeen sisältyvän **kielellisen ilmauksen merkitys** on nykypäivänä yleinen nimeämisperuste. Nimi voi pohjautua esimerkiksi lapsen syntymähetkeen. Poikalapsen nimeksi voisi tulla *Pyry*, jos lapsen syntymäpäivänä on satanut paljon lunta. Jotkut vanhemmat voivat keksiä myös kokonaan uusia nimiä, joilla on kielellisen ilmauksen merkitys (*Sade*, *Kaisla*). Lapselle voidaan valita vierasperäinen nimi merkityksen perusteella. Esimerkiksi *Sofia* tarkoittaa viisautta. (Saarelma-Paukkala 2017: 141–142.)

Nykyään jokseenkin harvinainen nimeämisperuste on lapsen nimeäminen tämän **syntymäpäivän tai kastepäivän mukaan**. Monet vanhemmat haluavat, että lapsen juhlapäivät sijoittuisivat tasaisesti ympäri vuotta. Toisaalta yksi nimeämisperusteista on se, että lapsen nimi **löytyy nimipäiväkalenterista**, jotta lapsella olisi oma nimipäivä. Koska nykypäivänä pyritään yhä enemmän yksilölliseen nimeen, nimen nimipäivällisyys ei ole enää niin tärkeä valintaperuste. (Saarelma-Paukkala 2017: 142.)

Vanhempien elämäkatsomus ja arvot voivat myös vaikuttaa lapsen nimenvalkintaan. Esimerkiksi kristillisessä perheessä voidaan suosia raamatullisia nimiä, kuten *Eva* ja *Daavid*. Myös poliittiset arvot, sosiaalis-taloudelliset tekijät, ajan henki, vanhempien koulutustaso

ja erilaiset kulttuuritekijät voivat vaikuttaa lapsen nimeen. (Saarelma-Paukkala 2017: 143.)

Monet vanhemmat haluavat, että lapsen nimen **taivuttaminen, ääntäminen ja kirjoittaminen** olisi ongelmaton. Jos lapsen nimeksi valitaan *Tuomas*, vanhempien pitää myös päättää, puhutaanko lapsesta *Tuomaana* vai *Tuomaksena*. Moni vanhempi haluaa myös, että nimen kirjoittaminen olisi ongelmaton (*Annamari* vai *Anna-Mari*). (Saarelma-Paukkala 2017: 145–146.) Moni vanhempi myös haluaa, että lapsen nimi **kestää aikaa** ja että lapsi **ei** nimensä takia **joutuisi pilkatuksi** (Saarelma-Paukkala 2017: 143). Jotkut vanhemmat haluavat selkeän ja lyhyen nimen lapselle, koska pitkät nimet voivat lyhentyä käytössä (*Karoliina* vrt. *Liina*). Jotkut vanhemmat haluavat, että nimi on helppo puhumaan opettelevalle lapselle (*Pyry* vrt. *Alexandra*). (Saarelma-Paukkala 2017: 146).

Jos lapsen vanhemmat ovat eri kulttuureista, lapselle voidaan antaa nimi, joka sopii sekä merkitykseltään että äänneasultaan kummankin vanhemman kieleen ja kulttuuriin. Toisaalta myös monet suomalaiset vanhemmat haluavat antaa lapselleen nimen, joka toimii myös ulkomailla. Nimeen voi lisätä kansainvälisyyttä kirjoitusasulla (*Jessica*, *Oscar*). Lisäksi nimenvaihtelussa voidaan ottaa huomioon se, kuinka monta nimeä lapselle annetaan, kuinka nimet sopivat toisiinsa ja kuinka ne sopivat sukunimeen. (Saarelma-Paukkala 2017: 146–147).

2.4. Nimien suosionvaihteluista

Eero Kiviniemi määrittelee **etunimien suosionvaihtelun** ajalliseksi tai alueelliseksi vaihteluksi etunimien valinnassa. Etunimien ajalliseen suosionvaihteluun vaikuttavat nimenannon ajankohta, nimen yleisyys, nimen tuttuus (eli onko nimi perinteinen vai uusi) ja nimen käyttö. Nimen käytöllä tarkoitetaan sitä, onko nimi kutsumanimi vai jälkinimi. Kiviniemen mukaan uusien nimien suosio kasvaa usein nopeammin kuin perinteisten nimien suosio, mutta uusien nimien suosio laskee myös nopeasti. (Kiviniemi 2006: 168–169.)

Nimien suosio nousee ja laskee yleensä johdonmukaisesti. Nimi tulee usein uudelleen suosioon, kun suurin osa tietyn nimen nimenkantajista on ikääntynyt. Esimerkiksi *Iida* on

ollut 1880-luvulla yksi yleisimmistä naistennimistä ja yleistynyt jälleen 1990-luvulla. Toisaalta todellisten ja kuvitteellisten henkilöiden mediajulkisuus on muuttanut ajallista vaihtelua. Jos julkisuudenhenkilön nimi sopii ajan nimimuotiin, nimi on todennäköisesti suosittu myös ajan lasten nimenvallinnassa. Nimien suosionvaihtelua voidaan selittää sekä nimenantajan arvomaailmalla että mielikuvilla eri henkilöistä, jotka nimenantaja tuntee. (Kiviniemi 2006: 201, 205–206, 212.)

Maija Sartjärvi (2011) on tutkinut *ija*- ja *nja*-päätteisen naistennimien yleistymistä ja suosionvaihtelua. Tutkimuksessa kyseenalaistetaan tapa, jolla nimien suosiota mitataan, sillä 2000-luvulla on ollut enemmän nimiä käytössä kuin 1800-luvulla. Sen sijaan, että nimien suosion voisi päätellä siitä, kuinka monta prosenttia samana vuonna syntyneistä lapsista saa saman nimen, Sartjärvi ehdottaa nimen suosion laskemista todennäköisyyslaskennan avulla. (Sartjärvi 2011: 29–30.) Lasse Hämäläinen kirjoitti Sartjärven ehdotuksen pohjalta artikkelin, jossa Hämäläinen huomioi, että nimen suosio ja yleisyys pitäisi määritellä erikseen. Vasta tämän jälkeen pystytään määrittelemään, millainen nimi on suosittu. Tämä tarkoittaa siis sitä, että nimen suosion pystyy päättelemään vasta sitten, kun pystytään vertailemaan, kuinka paljon erilaisia nimiä lapsille on annettu tiettyinä vuotena. (Hämäläinen 2013: 70–81.)

3. AINEISTO JA MENETELMÄT

3.1. Kyselylomake ja aineisto

Keräsin aineistoni helmikuussa 2020 kyselylomakkeen avulla. Jaoin kyselylomaketta henkilökohtaisessa Facebook-profiilissani, Facebookin Naistenuone-nimisessä ryhmässä sekä Instagram-tililläni. Pyysin myös tuttaviani jakamaan lomaketta eteenpäin lapsiperheille, joilla on 2010-luvulla syntyneitä lapsia.

Vastauslomakkeita täytettiin yhteensä 191. Karsin aineistostani ne lomakkeet, jotka on palautettu tyhjinä tai keskeneräisinä, sekä sellaiset lomakkeet, joissa informantit ovat kertoneet ennen vuotta 2010 syntyneiden lasten nimeämisperusteita. Aineistosta valitsen analysoitavaksi ne lomakkeet, joissa kysymyksiin on vastattu monipuolisesti. Näin voin analysoida aineistoa eri näkökulmista. Tätä tutkimusta varten analysoin 87 lomaketta ja 128 lapsen etunimeä. Olen koonnut taulukkoon 1 informanttien lasten syntymävuodet.

TAULUKKO 1. Lasten syntymävuodet.

Lasten syntymävuodet	Lasten määrä
2010	14
2011	14
2012	16
2013	12
2014	12
2015	8
2016	11
2017	13
2018	12
2019	15
2020	1
Lasten määrä yhteensä	128

Kuten taulukosta 1 näkyy, suurin osa lapsista on syntynyt vuosina 2010, 2011 ja 2019. Lisäksi aineistossani on yksi 2020-luvulla syntynyt lapsi. Olen ottanut vuonna 2020

syntyneen lapsen mukaan aineistooni, koska kyselylomakkeen vastaukset olivat hyödyllisiä tutkimuksen kannalta. Koska lapsi on syntynyt alkuvuodesta, tutkimustulokset eivät muuttune merkittävästi.

Olen jakanut kyselylomakkeen kahteen osioon (katso liite 2). Ensimmäisessä osiossa kysyn lasten syntymävuosia ja kaikkia etunimiä. Haluan tietää lasten syntymävuodet, jotta voin varmistaa, että jokaisen informantin lapset ovat syntyneet 2010-luvulla. Etunimiä kysyn sen takia, että voin verrata nimenantoperusteita lasten etunimiin ja käyttää etunimiä hyödyksi aineiston analysoinnissa. Lisäksi pyydän lomakkeessani informanteja kertomaan omin sanoin, miten lapsi on saanut nimensä. Informantit saavat kertoa esimerkiksi nimenantoperusteista ja siitä, kuka on valinnut lapsen nimen. Kysyn tämän kysymyksen, koska vastauksissa saattaa olla sellaisia asioita, jotka eivät muuten nousisi esiin kyselylomakkeen vastauksissa.

Kyselylomakkeen toisessa osiossa esitän 15 erilaista nimenantoperustetta. Jokaisen nimenantoperusteen kohdalla informantti kertoo asteikolla 1–4 (**1 = ei merkitystä, 2=hyvin vähän merkitystä, 3= hieman merkitystä, 4= paljon merkitystä**), kuinka paljon nimenantoperuste on vaikuttanut lapsen nimeämisessä. Näin voin saada tarkkoja lukuja siitä, mitkä nimeämisperusteet ovat suosittuja ja mitkä eivät. Käytän termiä **suosittu nimeämisperuste**, koska olen määritellyt tutkimuksessani enemmän nimeämisperusteita, kuin esimerkiksi Kiviniemi (1982) on käyttänyt. Olen ottanut siis käsitteen käyttöön nimeämisperusteiden variaation lisääntymisen vuoksi. Kuten olen maininnut, nimiä on 2010-luvulla enemmän tarjolla, joten lapsen nimenvaihtoa voidaan pohtia monesta eri näkökulmasta. Käytän neliportaista asteikkoa viisiportaisten asteikon sijasta, jotta informantit eivät käyttäisi vastausvaihtoehtoa ”en osaa sanoa”. Informantit saavat myös halutessaan perustella, miksi nimeämisperuste on ollut tai ei ole ollut tärkeä. Informanttien perustelut syventävät analyysia.

Valitsemani nimeämisperusteet ovat:

1. Nimen harvinaisuus
2. Nimen yleisyys
3. Nimen tuoreus
4. Nimen muodikkuus
5. Nimi esiintyy suvussa
6. Nimellä on yhteinen piirre vanhempien nimien kanssa
7. Nimellä on yhteinen piirre sisarusten nimien kanssa

8. Nimellä on henkilöesikuva (julkisuudenhenkilö tai muu suvun ulkopuolinen tuttava)
9. Nimen merkitys
10. Nimen kansainvälisyys
11. Nimen ajattomuus
12. Nimen ulkoasu (pituus, taivuttaminen, ääntämys)
13. Lapsen syntymä- tai kastepäivän nimipäivä
14. Nimi löytyy nimipäiväkalenterista
15. Nimi liittyy perheen maailmankatsomukseen tai arvoihin

Nimeämisperusteet pohjautuvat Saarelma-Paukkalan (2017: 137–147) esittämiin nimeämisperusteisiin.

3.2. Menetelmät

Tutkimukseni on sekä määrällistä että laadullista. Perinteisesti laadullista ja määrällistä tutkimusta on pidetty toistensa vastakohtina. Nykyään kuitenkin ajatellaan, että laadullista ja määrällistä tutkimusta voidaan yhdistää, sillä ne voivat täydentää toisiaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 65–66.) Tässä luvussa esittelen käyttämäni tutkimusmenetelmät ja kerron, miten käsittelen tutkimukseni aineistoa.

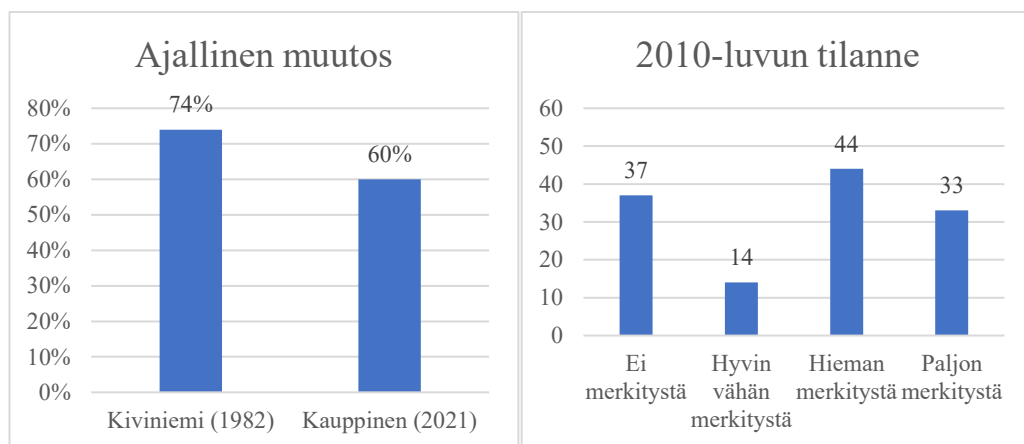
3.2.1. Kvantitatiivinen tutkimus

Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla selvitetään lukumääriä ja prosenttiosuuksia koskevia kysymyksiä. Määrällinen tutkimuksen tavoitteena on selvittää eri asioiden välisiä riippuvuuksia tai tutkittavassa asiassa tapahtuneita muutoksia. Aineiston keruussa käytetään kyselylomakkeita, joissa on valmiit vastausvaihtoehdot. Tutkimustuloksia havainnollistetaan taulukoin tai kaavioin. Kvantitatiivinen tutkimus ei kuitenkaan selitä tutkimustulosten syitä. (Heikkilä 2008: 16.) Sen päätehtävä on tehdä yleistyksiä (Kananen 2008: 10).

Tuon tutkimukseeni kvantitatiivista näkökulmaa kahden erilaisen diagrammikuvioiden avulla. Olen nostanut diagrammikuviot jokaisen nimeämisperustetta käsittelevän luvun alkuun rinnakkain. Olen omassa tutkimuksessani tutkinut nimeämisperusteita yleisesti, eikä minulla ole tarkkoja lukuja siitä, onko nimeämisperustetta suosittu enemmän

ensinimissä vai jälkinimissä. Jos mainitsen, että yksi nimeämisperuste on ollut erityisen suosittu, nimeämisperustetta on voitu suosia ensinimissä, jälkinimissä tai molemmissa nimissä. Kiviniemi (1982) on taas selvittänyt, kuinka paljon nimeämisperusteita on suosittu lasten ensimmäisissä (2 250 lasta) ja toisissa nimissä (2 250 lapsesta 1 760:llä on toinen nimi). Tutkimustulokset on ilmaistu prosenteissa. Koska oman tutkimukseni tutkimusasetelma poikkeaa Kiviniemen (1982) tutkimustuloksista, tutkimustulokseni nimeämisperusteiden muuttumisessa ovat vain suuntaa antavia.

Kuviossa 1 havainnollistan sitä, kuinka esittelen tutkimustuloksia analyysiluvussa. Vasemmanpuoleisessa diagrammissa vertailen Kiviniemen (1982) tutkimustuloksia oman tutkimukseni tuloksiin. Oikeanpuoleisessa diagrammissa tarkastelen yksityiskohtaisemmin oman tutkimukseni tutkimustuloksia.

KUVIO 1. Esimerkki tutkimustulosten havainnollistamisesta.

Vasemmanpuolisen kuvion ensimmäisessä pylväässä näkyy, kuinka monta prosenttia Kiviniemen aineiston lapsista on saanut nimensä tietyn nimeämisperusteen mukaan. Toisessa pylväässä näkyy oman aineistoni tutkimustulokset. Olen vertailua varten laskenut yhteen vastaukset, joiden perusteella nimeämisessä nimeämisperusteella on ollut hieman merkitystä ja paljon merkitystä. Tämän jälkeen olen muuttanut lukumäärät prosenteiksi. Vaikka minulla ja Kiviniemellä (1982) on aineistossa eri määrä lapsia, pyrin prosenttiosuuksilla havainnollistamaan sitä, millä tavoin nimeämisperusteiden suosio vaihtelee tutkimuksissamme.

Jotta pystyisin vertailemaan omia tutkimustuloksiani Kiviniemen (1982) tutkimustuloksiin, minun on täytynyt laskea Kiviniemen tutkimuksesta, kuinka monen lapsen kohdalla tiettyä nimeämisperustetta on suosittu ensimmäisessä nimessä, toisessa nimessä tai molemmissa nimissä. Kiviniemi (1982: 173) on esimerkiksi kertonut, että 28 prosenttia 2 250 lapsesta on saanut ensimmäisen nimensä sukulaisen mukaan ja 59 prosenttia 1 760 lapsesta on saanut toisen nimensä sukulaisen mukaan. Olen muuttanut prosentit lukumääriksi. Tämän jälkeen olen laskenut lukumäärät yhteen. Näin siis tiedän, kuinka monella lapsella on ensimmäinen nimi, toinen nimi tai molemmat nimet suvun piiristä. Lopuksi olen jakanut lukumäärän 2 250:llä eli lasten kokonaismäärällä, jotta saisin lukumäärät muutettua prosenteiksi. Laskukaavani on siis ollut: $((0,28 \times 2250) + (0,59 \times 1760)) : 2250 = 0,74 \sim 74\%$. Laskukaavallani saa siis tulokseksi suurimman todennäköisyyden siitä, kuinka paljon Kiviniemen (1982) aineistossa on suvun mukaan saatuja nimiä. Minun olisi myös ollut mahdollista laskea pienin mahdollinen todennäköisyys sille, kuinka paljon aineistossa on suvun mukaan saatuja nimiä. Koska omassa aineistossani on myös tiedossa suurin mahdollinen määrä sille, kuinka moni lapsi on saanut yhden tai useamman nimen sukulaisen mukaan, olen päätenyt ilmaisemaan tutkimustulokseni suurimman mahdollisen todennäköisyyden mukaan.

Oikeapuoleisissa diagrammissa käsittelen siis tarkemmin oman tutkimukseni tuloksia. Olen laskenut informanttien vastaukset yhteen ja koonnut ensimmäiseen pylvääseen niiden vastausten määrät, joiden mukaan nimeämisessä nimeämisperusteella ei ole ollut merkitystä. Toiseen pylvääseen olen koonnut niiden vastausten määrät, joiden mukaan nimeämisessä nimeämisperusteella on ollut hyvin vähän merkitystä. Kolmanteen pylvääseen olen koonnut niiden vastausten määrät, joiden mukaan nimeämisessä nimeämisperusteella on ollut hieman merkitystä. Neljänteen pylvääseen olen koonnut niiden vastausten määrät, joiden mukaan nimeämisessä nimeämisperusteella on ollut paljon merkitystä. Y-akseli kuvastaa nimen lukumäärää. Vasemmanpuolisesta kaaviosta poiketen olen ilmaissut tutkimustulokset prosenttien sijasta lukumäärillä, sillä aineistoni määrä on melko pieni.

3.2.2. Kvalitatiivinen tutkimus

Käytän tutkimusmetodina myös kvalitatiivista tutkimusta. **Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus** selvittää käytöksen ja päätösten syitä. Tutkimuksen aineisto on pienempi kuin määrällisessä tutkimuksessa, mutta aineistoa analysoidaan mahdollisimman tarkasti (Heikkilä 2008: 16.) Laadullisen tutkimuksen yleisimpiä tapoja kerätä aineistoa ovat haastattelu, kysely, havainnointi sekä dokumentteihin perustuva tieto. Näitä aineistonkeruumenetelmiä voi käyttää myös määrällisen tutkimuksen aineiston keräämisessä. Laadullista analyysia voi tehdä aineistolähtöisestä näkökulmasta, teoriasidonnaisesta näkökulmasta ja teoriaohjaavan analyysin näkökulmasta. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 71, 95.)

Tässä tutkimuksessa teen sisällönanalyysia **teoriaohjaavasta näkökulmasta**. Analysoitavat yksiköt poimitaan aineistosta, ja analyysistä on tunnistettavissa aikaisemman tiedon vaikutus. Omassa aineistossani tämä tarkoittaa informanttien perusteluita siitä, miksi tietty nimeämisperuste on ollut tai ei ole ollut merkityksellinen lapsen nimenvallinnassa. Vertailen informanttien perusteluita aikaisempaan tutkimustietoon. Teoriaohjaavan analyysin tehtävä ei kuitenkaan ole testata aikaisemmin muodostettua teoriaa. Teoriaohjaava analyysi muistuttaa jonkin verran aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Aineistolähtöisessä analyysissa käsitteet luodaan aineistosta, kun taas teoriaohjaavassa analyysissa käsitteet tunnetaan jo aikaisemman teorian perusteella. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 96–97, 117.)

Käytän aineistoni analysoinnissa hyödyksi **sisällön analyysia** ja **sisällön erittelyä**. Sisällön analyysi tarkoittaa aineiston kuvaamista sanallisesti. Sisällön erittely puolestaan tarkoittaa aineiston analyysia niin, että tekstin sisältöä kuvataan kvantitatiivisesti. Sisällönanalyysista puhuttaessa voidaan puhua sekä sisällön erittelystä että sisällön analyysista, joten käsitteitä ei tarvitse erottaa toisistaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 106–107.) Sisällön erittelyssä analysoidaan sitä, **miten jostakin asiasta on kirjoitettu tai puhuttu** (Eskola & Suoranta 2001: 185).

Olen koonnut analysoitavan aineiston taulukoihin nimeämisperusteittain. Jotta analyysista ei tulisi liian pitkä, olen valinnut jokaiseen taulukkoon kaksi merkityskategoriaa neljästä merkityskategoriasta (**1 = ei merkitystä, 2 = hyvin vähän merkitystä, 3 = hieman merkitystä, 4 = paljon merkitystä**). 1 tarkoittaa siis sitä, että nimeämisperuste ei ole vaikuttanut lainkaan nimenvallinnassa. 2 tarkoittaa sitä, että nimeämisperustetta on

saatettu pohtia lapsen nimeä mietittäessä, mutta nimeämisperuste ei ole vaikuttanut lopulliseen nimenvallintaan. 3 tarkoittaa sitä, että nimeämisperuste on vaikuttanut nimenvallintaan, mutta ei ole ollut tärkein peruste lapsen nimenvallinnassa. 4 tarkoittaa sitä, että nimeämisperuste on ollut hyvin tärkeä lapsen nimenvallinnassa. Informantit eivät ole tienneet numeroasteikon tarkempaa määrittelyä, kun he ovat vastanneet kyselomakkeeseen.

Olen valinnut merkityskategoriat jokaisen nimeämisperusteen kohdalla huomioiden sen, kuinka moni informantti on valinnut tietyn merkityskategorian ja kuinka monipuolisia perusteluita merkityskategoria sisältää. Näin saan mahdollisimman monipuolisen analyysin jokaisen nimeämisperusteen kohdalla. Havainnollistan tuloksia taulukoiden ja kaavioiden avulla. Niistä näkee, kuinka mikäkin nimeämisperuste on vaikuttanut nimenvallinnassa.

Seuraavaksi osoitan esimerkkitaulukon avulla, miten olen luokitellut aineistoni vastauksia. Taulukon ensimmäiseen sarakkeeseen olen koonnut tavat, joilla informantit ovat perustelleet nimeämisperusteen merkitystä. Toiseen sarakkeeseen olen koonnut, kuinka moni informantti on perustellut nimeämisperusteen merkitystä samalla tavalla. Kolmannen sarakkeeseen olen koonnut kyseistä perustelua käyttäneiden informanttien lasten nimet. Jos informantilla on useampi lapsi, en ole tunnistettavuuden takia laittanut sisarusten nimiä samaan taulukkoon. Jos olen lisännyt taulukkoon jälkinimen, olen tummentanut jälkinimen, jotta sen erottaisi etunimistä.

TAULUKKO 2. Esimerkki nimen harvinaisuudesta.

Nimenvallintaperusteiden tarkennukset	Mainintojen lukumäärä	Lasten nimet
Hyvin vähän merkitystä (2)		
ei liian suosittu eikä liian harvinainen	4	<i>Noomi, Viljo, Julia, Niilo</i>

Taulukosta 2 voi siis lukea, että neljä informanttia on kertonut perustelun sille, että nimen harvinaisuudella on ollut hyvin vähän merkitystä. Kyseiset informantit ovat perustelleet tätä niin, että he eivät ole halunneet liian suosittua tai liian harvinaista nimeä lapselleen. Näiden informanttien lasten nimet ovat *Noomi, Viljo, Julia* ja *Niilo*.

Olen koonnut liitteeseen 3 kaikista luvussa 4 esiintyvistä nimeämisperusteista sekä lasten nimistä taulukon, joiden nimeämisessä nimeämisperusteilla on ollut joko hieman merkitystä (3) tai paljon merkitystä (4). Taulukko on koottu luvun 4 taulukoiden perusteella ja sen on tarkoitus havainnollistaa sitä, millaisia nimiä lapset saavat, kun tietyllä nimeämisperusteella on merkitystä. Näitä asioita käsittelen tarkemmin luvussa 5, jossa esittelen tutkimukseni tulokset.

4. ANALYYSI

Tässä luvussa tarkoitukseni on selvittää, millaiset nimeämisperusteet ovat vaikuttaneet 2010-luvulla syntyneiden lasten nimeämiseen sekä sitä, millä tavoin nimeämisperusteet ovat vaikuttaneet lasten nimeämiseen tai eivät ole vaikuttaneet lasten nimeämiseen. Vertailen aineistosta nostamiani havaintoja erityisesti Kiviniemen (1982) tutkimukseen nimeämisperusteista, mutta myös muuhun aikaisemmin julkaistuun tutkimustietoon.

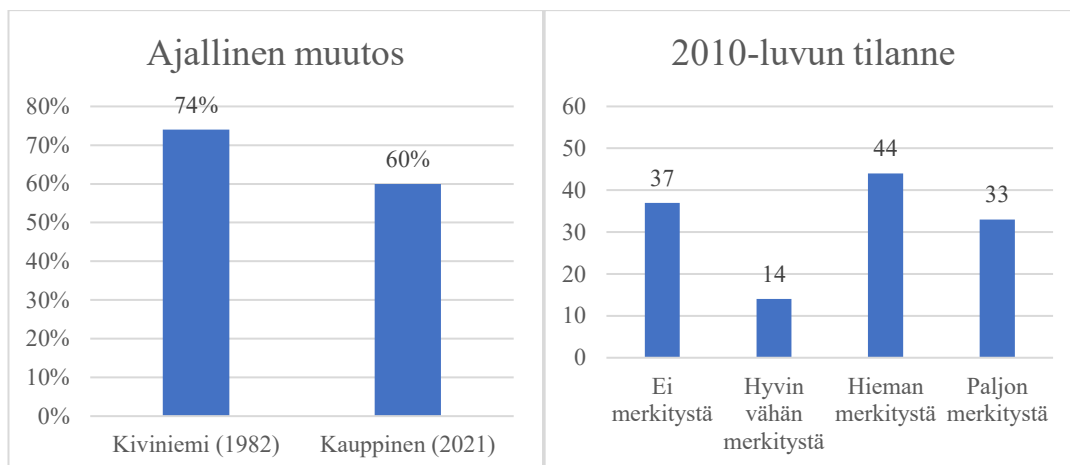
Jokaisen alaluvun alussa vertailen yleisesti tutkimustuloksiani Kiviniemen (1982) tutkimustuloksiin. Tarkastelen siis sitä, miten eri nimeämisperusteiden suosio on muuttunut 80-luvusta. Jos verrattavia tutkimustuloksia ei jonkun nimeämisperusteen kohdalla ole, tarkastelen ainoastaan omia tutkimustuloksiani. Tämän jälkeen tarkastelen yksityiskohtaisemmin omia tutkimustuloksiani ja sitä, onko nimeämisperustetta suosittu omassa aineistossani. Lopuksi tarkastelen informanttien perusteluja siitä, miksi he ovat suosineet tai eivät ole suosineet tiettyä nimeämisperustetta.

Kun analysoin kokoamiani kaavioita ja taulukoita, otan huomioon myös sen, että informanttien vastauksissa on hieman ristiriitaisuuksia. Esimerkiksi eräs informantti ei ole halunnut lapselleen missään tapauksessa harvinaista nimeä, joten hänestä nimeämisperusteella on ollut paljon merkitystä. Vastaavassa tapauksessa toinen informantti on sanonut, ettei nimeämisperusteella ole ollut lainkaan merkitystä.

Kun analysoin vertailevan tutkimuksen kaavioita, otan huomioon sen, että tutkimusten väliset suuret erot johtuvat osittain ratkaistuista, joita tein tutkimustuloksia havainnollistavien kaavioiden kokoamisen alussa. Selvennän näitä ratkaisuja luvuissa 3.2. ja 5.

4.1. Nimi esiintyy suvussa

Tässä luvussa käsittelen sitä, miten sukulaisten mukaan nimeäminen on muuttunut 1980-luvusta sekä sitä, kuinka paljon omassa aineistossani lapsia on nimetty sukulaisen mukaan. Havainnollistan kuviossa 2 sitä, kuinka moni lapsi on saanut nimensä sukulaisen mukaan Kiviniemen (1982) tutkimuksessa ja minun omassa tutkimuksessani.

KUVIO 2. Nimi esiintyy suvussa.

Kuviossa 2 esiintyvän vasemmanpuoleisen diagrammin mukaan sukulaisen mukaan nimeäminen on ollut yleisempää Kiviniemen (1982) aineistossa kuin omassa tutkimuksessani. Kuviossa 2 esiintyvän oikeanpuoleisen diagrammin mukaan yli puolet informanteista (60 %) on pitänyt nimen esiintymistä suvussa joko hieman merkityksellisenä (44 informanttia) tai merkityksellisenä (33 informanttia). Suurin osa informanteista on maininnut, että nimen esiintymisellä suvussa on hieman merkitystä. Diagrammista nousee myös esiin se, että lähes yhtä moni informantti on maininnut, että nimeämisperusteella ei ole ollut lainkaan merkitystä ja että nimeämisperusteella on ollut paljon merkitystä nimenvalinnassa. Tästä voi päätellä, että vaikka lapselle halutaan antaa edelleen nimi sukulaisen mukaan, se ei ole tärkein peruste nimenannossa. Informanttien vastaukset eivät myöskään jakaudu yhtä selkeästi toiseen ääripäähän kuin Kiviniemen tutkimuksessa.

Kuvion 2 diagrammit viittaavat siis siihen, että sukulaisen mukaan nimeäminen on vähentynyt 80-luvusta. Vaikka omassa tutkimuksessani yli puolet informanteista on kertonut nimeämisperusteen olevan merkityksellinen, merkitykselliseksi maininneita informantteja on 14 prosenttia vähemmän verrattuna Kiviniemen (1982) tutkimukseen. Suvun mukaan nimeäminen on vähentynyt 1970-luvusta alkaen (Ainiala 2008: 233), mikä näkyy myös minun aineistossani.

Olen nostanut taulukkoon 3 perusteluita informanteilta, jotka ovat kertoneet, että suvun mukaan nimeämisellä ei ole ollut lainkaan merkitystä, sekä informanteilta, jotka ovat kertoneet, että suvun mukaan nimeämisellä on ollut hieman merkitystä. Ensimmäiset perustelutyyppit käsittelevät sitä, miksi sukulaisen mukaan nimeäminen ei ole vaikuttanut

lapsen nimenantoon. Loput perustelutyypit kertovat siitä, miten sukulaisen mukaan nimeämisellä on ollut hieman merkitystä lapsen nimenannossa.

TAULUKKO 3. Nimi esiintyy suvussa.

Nimenvalintaperusteiden tarkennukset	Mainintojen lukumäärä	Lasten nimet
Ei merkitystä (1)		
ei ollut mieluista nimeä	3	<i>Adele, Kaspian, Veikko</i>
ei ole sukulaista, jonka mukaan olisi voinut nimetä	3	<i>Alisa, Kaspian, Kirsti</i>
ei haluttu nimeä, joka esiintyy suvussa	2	<i>Frans, Tuulikki</i>
ei ole tapana suvussa	1	<i>Jenni</i>
toinen nimi	1	<i>Emil</i>
Hieman merkitystä (3)		
toinen ja/tai kolmas nimi	8	<i>Aarne, Aino, Amanda, Artturi, Jalmari, Juhani, Katariina, Onni</i>
haluttiin nimi, joka tulee suvusta	3	<i>Liisa, Viljo, Tuure</i>
nimen valinta suvusta auttoi nimenvallinnassa	3	<i>Kaarlo, Tuuli, Ulja</i>
perintönimi	3	<i>Amanda, Annukka, Sylvi</i>
tärkeän henkilön mukaan nimeäminen	1	<i>Henri</i>
sukulaisen mukaan nimeäminen liittää sukuun	1	<i>Jalmari</i>
muunneltu nimi sukulaisen nimestä	1	<i>Meeri</i>

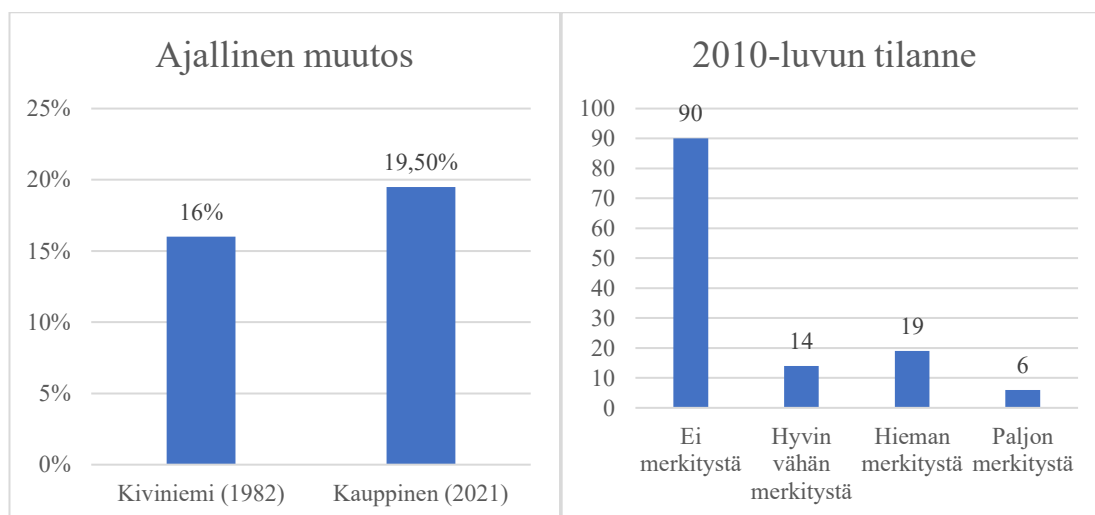
Informantit, jotka ovat kertoneet, että sukulaisen mukaan nimeämisellä ei ole ollut lainkaan merkitystä lapsen nimenvallinnassa, ovat kertoneet perusteeksi sen, ettei mieluista nimeä lapselle ole löytynyt sukulaisten joukosta. Osa informanteista on myös kertonut, että suvussa ole ei ollut ihmistä, jota olisi halunnut muistaa. Yhdeksi perustelutyypiksi on myös noussut se, että suvussa nimien jatkaminen ei ole ollut perinteenä. Aineistosta yksi lapsi on saanut kuitenkin toisen nimensä, *Emil*, sukulaisen mukaan. Yleensä suvun mukaan nimeämisellä osoitetaan arvostusta tiettyä sukulaista kohtaan, joten jos sellaista sukulaista ei ole, lapselle ei ole ilmeisesti otettu nimeä suvusta. (Ainiala ym. 2008: 233).

Informantit, jotka ovat kertoneet, että sukulaisen mukaan nimeämisellä on ollut hieman merkitystä lapsen nimenvallinnassa, ovat suosineet sukulaisen mukaan nimeämistä

etenkin toisissa ja kolmansissa nimissä. Informantit ovat kokeneet, että sukulaisen mukaan nimeäminen liittyy lapsen sukuun ja lapsen nimellä voi muistaa itselleen tärkeää henkilöä. Sukulaisen mukaan nimeäminen on myös auttanut nimenvallinnassa. Nimi on voitu myös muunnella sukulaisen nimestä. Esimerkiksi jälkinimi *Annukka* on muodostunut isomummon jälkinimestä *Annikki* sekä tädin jälkinimestä *Annika*. Tutkimustulokset tukevat aikaisempaa tietoa siitä, että yleensä sukulaisen mukaan nimeäminen on yleisempää jälkinimissä. Myös arvostuksen osoittaminen sukulaista kohtaan on aikaisemmin todettua tutkimustietoa. (Ainiala ym. 2008: 233.)

4.2. Nimellä on suvun ulkopuolinen esikuva

Tässä luvussa käsittelen sitä, miten suvun ulkopuolisen esikuvan mukaan nimeäminen on muuttunut 1980-luvusta sekä sitä, kuinka paljon omassa aineistossani lapsia on nimetty suvun ulkopuolisen esikuvan mukaan. Lisäksi tarkastelen nimenantoon vaikuttaneita tekijöitä. Havainnollistan kuvion 3 diagrammeissa sitä, kuinka moni lapsi on saanut nimensä suvun ulkopuolisen esikuvan mukaan Kiviniemen (1982) tutkimuksessa ja minun omassa tutkimuksessani.

KUVIO 3. Nimellä on suvun ulkopuolinen esikuva.

Kuviossa 3 esiintyvän vasemmanpuolisen diagrammin mukaan suvun ulkopuolisen esikuvan mukaan nimeäminen ei ole kovin yleistä, mutta on kuitenkin yleistymään päin. Omassa tutkimuksessani melkein viidesosa lapsista on saanut nimensä suvun

ulkopuolisen esikuvan mukaan (19,5 %), kun taas Kiviniemen (1982) tutkimuksessa osuus on pienempi (16 %). Kuviossa 3 esiintyvän oikeanpuolisen diagrammin mukaan yhteenlaskettuna suurin osa informanteista on kertonut, että nimeämisperuste ei ole vaikuttanut ollenkaan nimenvalkintaan (90 informanttia) tai nimeämisperuste on vaikuttanut hyvin vähän nimenvalkintaan (14 informanttia). Kuvioista voi siis päätellä, että vaikka suvun ulkopuolisen esikuvan mukaan nimeäminen on yleistymässä, nimeämisperuste ei ole vielä erityisen yleinen eikä ensisijainen nimeämisperuste.

Vaikka kuvion 3 vasemmanpuolinen diagrammi viittaa siihen, että suvun ulkopuolisen henkilön mukaan nimeäminen on yleistynyt, aineistossani on vähiten vastauksia, joiden mukaan nimeämisperusteella on paljon merkitystä (6 informanttia). Tutkimustulokseni eivät juurikaan korreloi aikaisemman tutkimustiedon kanssa. Esimerkiksi Ainiola ym. (2008: 243) pitää suvun ulkopuolisia esikuvia merkityksellisenä nimenantoperusteena. Nimenantoperusteen merkityksellisyys ei kuitenkaan korostu minun tutkimuksessani tai Kiviniemen (1982) tutkimuksessa. Tutkimustuloksia pohtiessa on kuitenkin syytä miettiä, kuinka tiedostettuja henkilöesikuviin perustuvat nimivalinnat ovat. Esimerkiksi Pirkola (2012: 63) on todennut, että ihmisten henkilökohtaiset kokemukset eri etunimistä ja tunnetuista nimenkantajista vaikuttavat siihen, millaiset etunimet koetaan miellyttävinä.

Olen nostanut taulukkoon 4 perusteluita informanteilta, jotka ovat kertoneet, että suvun ulkopuolisen esikuvan mukaan nimeämisellä on ollut hyvin vähän merkitystä, sekä informanteilta, jotka ovat kertoneet, että suvun mukaan nimeämisellä on ollut hieman merkitystä. Ensimmäiset perustelutyypit käsittelevät sitä, miksi suvun ulkopuolisen esikuvan mukaan nimeäminen on vaikuttanut hyvin vähän lapsen nimenantoon. Loput perustelutyypit kertovat siitä, miksi suvun ulkopuolisen esikuvan mukaan nimeäminen on vaikuttanut hieman lapsen nimenantoon.

TAULUKKO 4. Nimellä on suvun ulkopuolinen esikuva.

Nimen valintaperusteiden tarkennukset	Mainintojen lukumäärä	Lasten nimet
Hyvin vähän merkitystä (2)		
on henkilöesikuva	2	<i>Simone</i>
nimi keksitty julkkiselta, mutta ei ole esikuva	1	<i>Ansel</i>
ei saa olla negatiivista henkilöesikuvaa	1	<i>Aatos</i>
kaunokirjallinen esikuva	1	<i>Aatos, Alfons</i>
voisi nimetä esikuvan mukaan	1	<i>Meeri</i>
Hieman merkitystä (3)		
kirjailija	1	<i>Aleksis</i>
urheilija	1	<i>Mikael</i>
tuttava	1	<i>Elias</i>
kuninkaallinen	1	<i>Henri</i>
julkisuuden henkilön lapsi	1	<i>Veikko</i>
nimellä sattuu olemaan suvun ulkopuolinen esikuva, mutta tätä ei mietitty nimeämisessä	1	<i>Tuure</i>
ei saa olla negatiivista henkilöesikuvaa	1	<i>Valma</i>

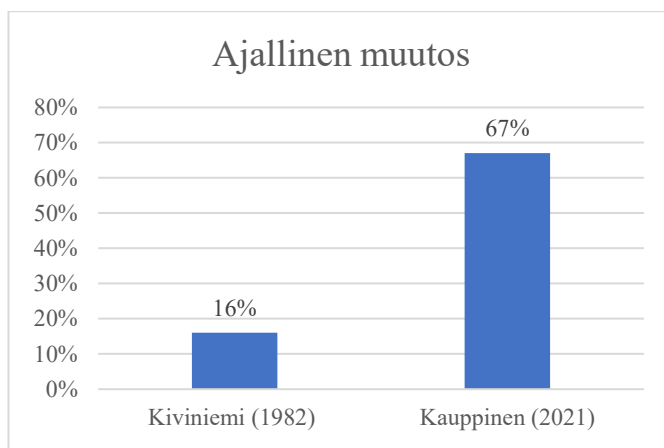
Informantit, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hyvin vähän merkityksellisenä, ovat nimenneet lapsensa julkisuuden henkilön mukaan. He eivät kuitenkaan pidä julkisuuden henkilöä varsinaisena esikuvana. Eräs informantti on keksinyt nimen valokuvaaja Ansel Adamsilta. Muita nimiesikuvia ovat esimerkiksi kirjailija Simone de Beauvoir, Kolmen muskettisoturin Athos ja kirjallisuushahmo Alfons Åberg, joka tunnetaan Suomessa Mikko Mallikkaana. Saarelma-Paukkala (2017: 140) toteaa myös, että etenkin julkisuuden henkilön mukaan nimeämisessä voi olla kyse sekä henkilön että uran arvostuksesta, mutta myös siitä, että sopiva nimi lapselle on sattunut löytymään esikuvan avulla.

Informantit, jotka ovat kertoneet, että nimeämisperusteella on ollut hieman merkitystä, korostavat vastauksissaan henkilöesikuvia, jotka herättävät positiivisia mielikuvia. *Henrin* esikuva prinssi Harry vaikuttaa informantin mielestä mukavalta ihmiseltä, ja Mikael Granlund voitti jääkiekko-ottelun *Mikaelin* syntymäyönä. Osalle lapsista nimi on myös löytynyt julkisuuden henkilöltä, kuten Aleksis Kivi, vaikka henkilö ei varsinaisesti olisi esikuva. Informanttien molemmissa vastaustyypeissä korostui myös se, että nimessä ei saa olla negatiivista henkilöesikuvaa.

4.3. Systeeminimet

Tässä luvussa käsittelen systeeminimiä. Systeeminimillä tarkoitan nimiä, joilla on yhteisiä piirteitä lapsen vanhempien tai sisarusten nimien kanssa. Yhteisellä piirteellä voidaan tarkoittaa esimerkiksi nimiä, jotka alkavat samalla alkukirjaimella tai ovat muuten muistuttavat äänneasuiltaan toisiaan (esim. *Anja* ja *Tanja*). Luvun alussa vertailen tutkimustuloksiani Kiviniemen (1982) tutkimustuloksiin, sillä Kiviniemen aineistossa ei ole erikseen eritelty, onko lasten nimillä yhteisiä piirteitä vanhempien tai sisarusten nimien kanssa. Alaluvuissa 4.3.1. ja 4.3.2. tarkastelen syvemmin oman tutkimuksen aineistoa.

Havainnollistan kuviossa 4 sitä, kuinka moni lapsi on systeeminimen Kiviniemen (1982) tutkimuksessa ja minun omassa tutkimuksessa. Olen siis laskenut omasta aineistostani yhteen tutkimustulokset vanhempien nimien ja sisarusten nimien osalta.

KUVIO 4. Systeeminimet

Kuviosta 4 käy ilmi, että systeeminimet ovat yleistyneet huomattavasti. Omassa aineistossani esiintyy huomattavasti enemmän systeeminimiä (67 %) kuin Kiviniemen (1982) aineistossa (16 %). Myös aikaisempi tutkimus tukee havaintojani systeeminimien yleistymisestä, sillä esimerkiksi Honkamäen (1990) ja Lähteenmäen (1984) tutkimuksissa ei mainita systeeminimiä ollenkaan nimeämisperusteina.

4.3.1. Nimellä on yhteinen piirre vanhempien nimien kanssa

Tässä luvussa käsittelen nimiä, joilla on yhteinen piirre lapsen vanhempien nimien kanssa. Havainnollistan kuviossa 5 sitä, miten nimeämisperusteen merkityksellisyys jakautuu omassa aineistossani.

KUVIO 5. Nimellä on yhteinen piirre vanhempien nimien kanssa.

Kuviosta 5 käy ilmi, että suurin osa informanteista ei koe merkitykselliseksi antaa lapselleen nimeä, jossa on yhteisiä piirteitä vanhempien nimien kanssa (82 informanttia). Pienin osa aineiston informanteista kertoo, että nimeämisperusteella on paljon merkitystä (10 informanttia). Vaikka suurin osa informanteista on kertonut, että nimeämisperusteella ei ole ollut merkitystä, lasten ja vanhempien nimissä voi olla silti yhteisiä piirteitä. Esimerkiksi Moilanen (2016) toteaa kandidaatintutkielmassaan, että vanhempien nimillä on vaikutusta lasten nimiin. Tämä vaikutus on kuitenkin suurimmalta osin tiedostamatonta. (Moilanen 2016: 21.)

Olen koonnut taulukkoon 5 perusteluita informanteilta, jotka ovat kertoneet, että nimeämisperusteella ei ole ollut lainkaan merkitystä sekä informanteilta, jotka ovat kertoneet, että nimeämisperusteella on ollut paljon merkitystä.

TAULUKKO 5. Nimellä on yhteinen piirre vanhempien nimien kanssa.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintojen lukumäärä	Lasten nimet
Ei yhtään merkitystä (1)		
ei haluta yhteistä piirrettä	6	<i>Jenni, Kielo, Otso, Roosa-Ilona, Ville, Enne</i>
ei ole yhteistä piirrettä	3	<i>Aada, Aatos, Hilikka</i>
ei merkitystä	2	<i>Alfons, Inkeri</i>
Paljon merkitystä (4)		
toinen nimi yhteinen äidin kanssa	2	<i>Kirsikka, Miriam</i>
toinen nimi yhteinen isän kanssa	2	<i>Osva, Pekka</i>
kaunokirjallinen nimi	1	<i>Aleksis</i>
viimeinen kirjain on sama	1	<i>Eevi</i>
yhdistetty äidin ja isän nimi	1	<i>Hessu</i>

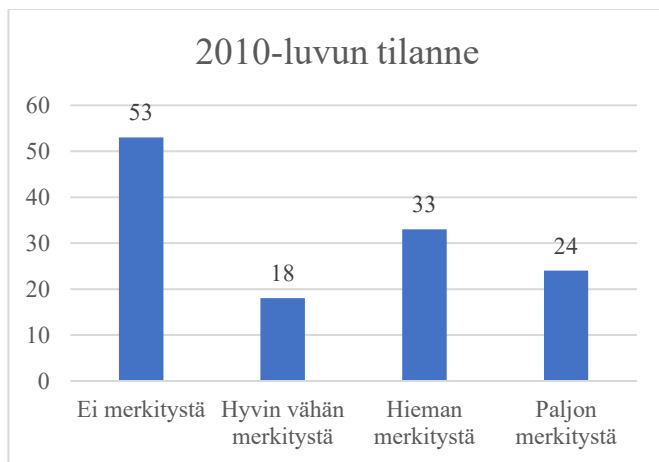
Informantit, jotka ovat kertoneet, ettei nimeämisperusteella ole ollut lainkaan merkitystä, ovat kertoneet, että he eivät halua yhteistä piirrettä vanhempien nimien kanssa. Lisäksi informantit ovat maininneet, että yhteistä piirrettä ei ole tai että nimeämisperusteella ei ole lainkaan merkitystä. Informanttien vastaukset ovat tältä osin odotuksenmukaisia. 2000-luvun alussa on ollut tyypillistä, että lapselle ei anneta yleistä nimeä vanhempien sukupolvelta. Tällaisiin nimiin liittyy yleensä vahvoja mielikuvia niiden kantajasta. (Ainiala ym. 2008: 232.)

Informantit, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta merkityksellisenä, ovat kertoneet, että lapsen toinen nimi on sama kuin äidillä tai isällä on. Yksi informantti on kertonut, että perheessä on ollut tapana antaa lapselle kaunokirjallinen nimi, joten lapsi on saanut toiseksi nimekseen *Aleksin*, joka voisi viitata kirjailija Aleksis Kiveen. Tutkimustuloksista käy siis ilmi, että yhteiset piirteet löytyvät lapsen jälkinimistä. Lisäksi yksi informantti on kertonut, että lapsen nimi loppuu samaan kirjaimen kuin vanhemmalla ja yksi informantti on muodostanut lapsen etunimen vanhempien etunimistä.

4.3.2. Nimellä on yhteinen piirre sisarusten nimien kanssa

Tässä luvussa käsittelen nimiä, joilla on yhteinen piirre lapsen sisarusten nimien kanssa. Kuviossa 6 havainnollistan sitä, kuinka omassa aineistossani on annettu nimiä, joissa on

yhteisiä piirteitä lapsen sisarusten nimien kanssa. Informanttien yksityisyyden suojaamiseksi en voi käsitellä sisarusten nimiä niin, että sisarukset olisivat yhdistettävissä samaan perheeseen.

KUVIO 6. Nimellä on yhteinen piirre sisarusten nimien kanssa.

Kuten kuviosta 6 huomaa, suurin osa informanteista on kertonut, että nimeämisperusteella ei ole ollut lainkaan merkitystä lapsen nimenvallinnassa (53 informanttia). Jos laskee yhteen vastaukset, joissa nimeämisperusteella ei ole ollut merkitystä ja nimeämisperusteella on ollut hyvin vähän merkitystä, sekä vastaukset, joissa nimeämisperusteella on ollut hieman merkitystä ja paljon merkitystä, huomataan, että 71 informanttia ei pidä nimeämisperustetta merkityksellisenä ja 57 pitää nimeämisperustetta merkityksellisenä. Vaikka tutkimustulos viittaa siihen, että nimeämisperuste ei ole erityisen yleinen, ero ääripäiden välillä ei ole merkittävän suuri. Tutkimustulos voisi viitata siihen, että lasten ja sisarusten nimien yhteiset piirteet ovat yleistymässä. Vaikka tutkimustulos viittaa siihen, että nimeämisperuste ei ole erityisen yleinen, yhteiset piirteet lapsen ja tämän sisarusten nimissä ovat yleisempiä kuin kuviossa 5 havainnollistetut yhteiset piirteet lasten ja vanhempien nimissä. Nimeämisperusteen yleistymisen voi selittyä lapsikuolleisuuden ja syntyvyyden vähentymisellä. Lapsien katsotaan yksilöllistyneen ja siten nimenvallintaan on kiinnitetty enemmän huomiota. Etenkin kaksosten nimien samankaltaisuuteen on kiinnitetty enemmän huomiota, mutta ilmiötä esiintyy myös muiden sisarusten nimissä. (Lampinen 2001.) Toisaalta mainitsemani ilmiöt voivat olla myös sellaisia, jotka eivät liity toisiinsa, sillä ne ovat aika päinvastaisia. Jos vanhemmat pyrkivät nimenannossa yksilöllisyyteen, voivatko sisarusten nimet kuitenkin olla samankaltaisia? Vaikka olen

osoittanut sukulaisen mukaan nimeämisen vähentyneen, perheen merkitys korostuu edelleen lapsen nimeämisessä.

Olen koonnut taulukkoon 6 perusteluja informanteilta, jotka ovat kertoneet, että nimeämisperusteella on ollut hyvin vähän merkitystä sekä informanteilta, jotka ovat kertoneet, että nimeämisperusteella on ollut hieman merkitystä.

TAULUKKO 6. Nimellä on yhteinen piirre sisarusten nimien kanssa.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintojen lukumäärä	Lasten nimet
Hyvin vähän merkitystä (2)		
samaa tyyliä	3	<i>Julia, Elja, Saaga</i>
nimi päättyy konsonanttiin	1	<i>Ansel</i>
kaksiosainen nimi	1	<i>Eemil-Eepi</i>
tavurakenne	1	<i>Roosa-Ilona</i>
äänneasu	1	<i>Kirsti</i>
nimen herättämät mielikuvat	1	<i>Frans</i>
Hieman merkitystä (3)		
nimien määrä	3	<i>Milja, Sigga-Maaret, Ulja</i>
luontonimi	1	<i>Sylvi</i>
yhteinen nimipäivä	1	<i>Miska</i>
kaksiosainen nimi	1	<i>Sigga-Maaret</i>
nimien rakenne	1	<i>Otso</i>
etunimet sopivat yhteen	1	<i>Ilmari</i>
ei yleisiä nimiä	1	<i>Ulja</i>
kirjoitusasu	1	<i>Liisa</i>
nimen pituus	1	<i>Enne</i>
äänneasu	1	<i>Enne</i>

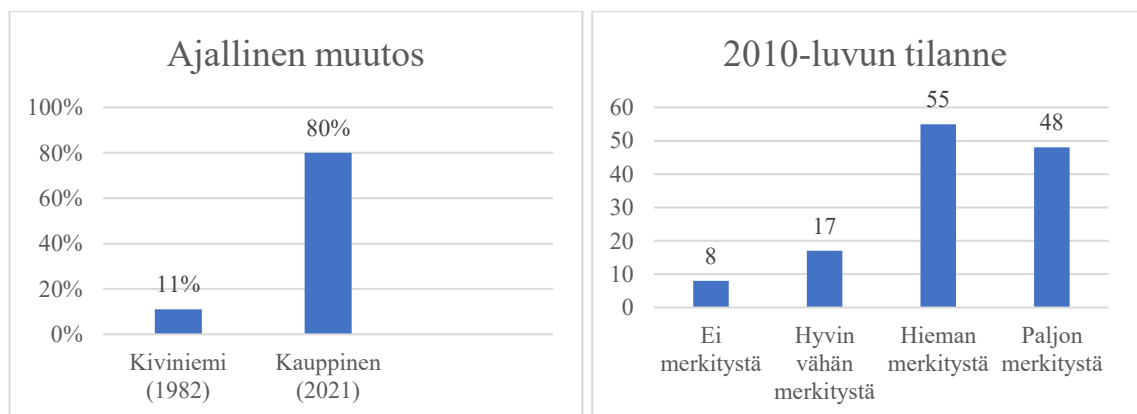
Informantit, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hyvin vähän merkityksellisenä, ovat nimenneet seuraavia yhteisiä piirteitä sisarusten nimissä: nimien sama tyyli, nimen päättyminen konsonanttiin, nimen rakenne, nimen äänneasu sekä nimen herättämät mielikuvat. Informanttien perusteluista voi siis päätellä, että sisarusten nimien yhteisiin piirteisiin kiinnitetään ainakin jonkin verran huomiota, vaikka yhteiset piirteet eivät olisikaan tärkeimpiä kriteerejä lasten nimenvallinnassa.

Informantit, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hieman merkityksellisenä, ovat nimenneet seuraavia yhteisiä piirteitä sisarusten nimissä: nimien määrä, luontonimet, yhteiset nimipäivät, nimen rakenne, yhteensopivat nimet, harvinaiset nimet, nimien

kirjoitusasu, nimien pituus sekä nimien äänneasut. Nimien määrä on ainoa yhteinen piirre, joka toistuu useamman informantin vastauksessa. Yksikään taulukkoon nostamistani lasten nimistä ei ala samalla kirjaimella tai äänneyhdistelmällä kuin lapsen sisaruksen nimi, mikä on mainittu yleiseksi piirteeksi sisarusten ja etenkin kaksosten nimissä (Lampinen 2001, Saarelma-Paukkala 2017: 139).

4.4. Nimen ulkoasu

Tässä luvussa käsittelen sitä, kuinka paljon nimen ulkoasu (pituus, taivuttaminen, ääntämys) on vaikuttanut lapsen nimenvallinnassa. Havainnollistan kuviossa 7 sitä, kuinka suosittu nimen ulkoasu on ollut nimeämisperusteena minun tutkimuksessani ja Kiviniemen (1982) tutkimuksessa.

KUVIO 7. Nimen ulkoasu.

Kuvion 7 vasemmanpuoleisen diagrammin mukaan nimen ulkoasu on ollut merkityksellisempi nimeämisperuste minun tutkimuksessani (80 %) kuin Kiviniemen (1982) tutkimuksessa (11 %). Kuvion 7 oikeanpuoleisen diagrammin mukaan suurin osa tutkimukseni informanteista on pitänyt nimen ulkoasua hyvin merkityksellisenä (48 informanttia) tai hieman merkityksellisenä (55 informanttia) nimeämisperusteena. Pienin osa tutkimukseni informanteista on ollut sitä mieltä, että nimeämisperusteella ei ole lainkaan merkitystä (8 informanttia). Nimen ulkoasun yleistymisen nimeämisperusteena liittyy mahdollisesti 2000-luvun ilmiöön nimenannon yksilöllistymisestä. Koska yksilöllistyneeseen nimenantoon liittyy kekseliäisyys nimenvallinnassa, ilmiö näkyy myös oman tutkimukseni tuloksissa (Saarelma-Paukkala 2017: 88). Nimen ulkoasuun liittyvillä valinnoilla voidaan

siis tuoda yksilöllisyyttä lapsen nimeen. Toisaalta jotkut vanhemmat voivat välttää yksilöllisiä nimiä, joiden ulkoasussa on esimerkiksi vierasperäisiä kirjaimia ($c \rightarrow Nico$, $x \rightarrow Alex$).

Olen koonnut taulukkoon 7 perusteluita informanteilta, jotka ovat pitäneet nimen ulkoasua hyvin vähän merkityksellisenä nimeämisperusteena sekä informanteilta, jotka ovat pitäneet nimen ulkoasua paljon merkityksellisenä nimeämisperusteena.

TAULUKKO 7. Nimen ulkoasu.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintojen lukumäärä	Lasten nimet
Hyvin vähän merkitystä (2)		
nimen pituus	2	<i>Noomi, Viljo</i>
nimen äänneasu	2	<i>Hilkka, Veikko</i>
nimen rakenne	1	<i>Hilkka</i>
Paljon merkitystä (4)		
nimen äänneasu	7	<i>Henrik, Inkeri, Liisa, Paavo, Sampo, Sigga-Maaret, Tuuli</i>
nimen pituus	4	<i>Enne, Liisa, Miro, Sylvi</i>
nimen rakenne	2	<i>Eemil-Eepi, Saaga</i>
ensi- ja jälkinimet sopivat yhteen	2	<i>Miska, Taika</i>
nimen taivutus	2	<i>Eevi, Hessu</i>
nimen käytännöllisyys	1	<i>Ville</i>

Informantit, jotka ovat pitäneet nimen ulkoasua hyvin vähän merkityksellisenä nimeämisperusteena, ovat kuitenkin ottaneet huomioon lapsen nimenvallinnassa nimen pituuden, äänneasun ja rakenteen.

Informantit, jotka ovat vastanneet, että nimeämisperusteella on paljon merkitystä, ovat ottaneet huomioon lapsen nimenvallinnassa nimen pituuden, rakenteen, taivutuksen ja käytännöllisyyden. Esimerkiksi nimeä *Ville* on pidetty käytännöllisenä nimenä. Nimi ei esimerkiksi sisällä vierasperäisiä kirjaimia, eikä kirjoitus- tai äänneasu tuota epäselvyyksiä. Lapsen nimenvallinnassa on otettu myös huomioon se, että lapsen ensi- ja jälkinimet sopivat yhteen.

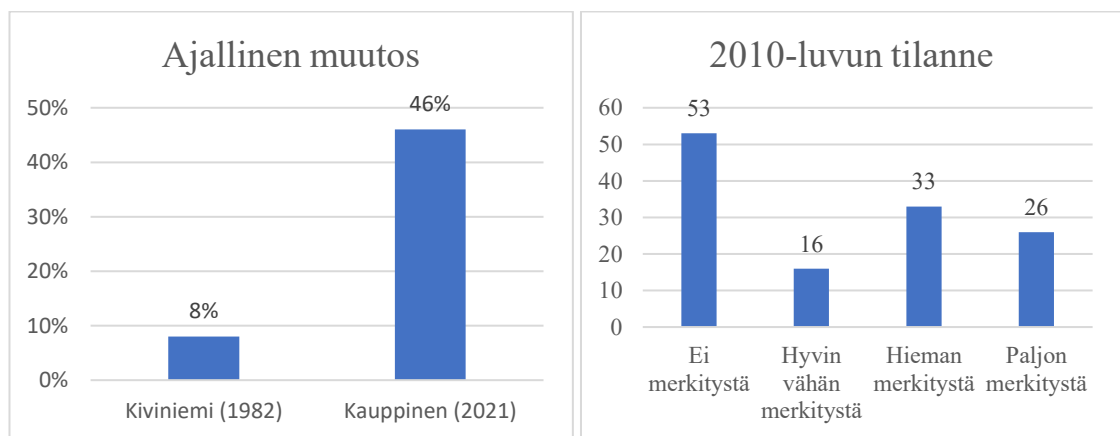
Sekä informantit, jotka ovat pitäneet nimen ulkoasua hyvin vähän merkityksellisenä nimeämisperusteena, että informantit, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hyvin merkityksellisenä, ovat ottaneet huomioon lasten nimien rakenteen ja äänneasun

nimenvalinnassa. Moni vanhempi pyrkii valitsemaan lapselleen sellaisen nimen, jonka taivuttaminen, kirjoittaminen ja ääntäminen on ongelmattonta (Ainiala ym. 2008: 235). Informanttien vastauksissa korostuu siis vastaustyyppistä huolimatta lasten etunimien käytännöllisyys. Toisaalta nimen äänneasun huomioimiseen liittyvät myös henkilökohtaiset mieltymykset. Lapselle voidaan valita sellainen nimi, joka kuulostaa mieltäisältä ja kauniilta nimenantajan korvaan. (Ainiala ym. 2008: 235.)

4.5. Nimen merkitys

Tässä luvussa käsittelen sitä, kuinka paljon läpinäkyvät appellatiivikantaiset nimet ovat vaikuttaneet lapsen nimenvalintaan. Osa informanteista on käsitellyt vastauksissaan myös sitä, millä tavalla lapsen nimellä on henkilökohtainen merkitys ja kuinka se on vaikuttanut lapsen nimenvalintaan. Tämän takia tutkimustulokseni eivät ole täysin verrattavissa Kiviniemen (1982) tutkimukseen.

Informantit käsittelevät myös lapsien nimien merkityksiä maailmankatsomuksen ja muiden arvojen näkökulmasta. Havainnollistan kuviossa 8 sitä, kuinka paljon nimeämisperusteella on ollut merkitystä minun tutkimuksessani ja Kiviniemen (1982) tutkimuksessa.

KUVIO 8. Nimen merkitys.

Kuvion 8 vasemmanpuoleisesta diagrammista käy ilmi, että nimen merkityksen osuus on suurempi minun tutkimuksessani (46 %) kuin Kiviniemen tutkimuksessa (8 %). Noin puolet oman aineistoni informanteista on kertonut, että nimeämisperusteella on joko hieman merkitystä (33 informanttia) tai paljon merkitystä (26 informanttia). Diagrammista voi

siis todeta, että nimen merkitys on yleistymässä nimeämisperusteena. Jos nimeämisperustetta käsitellään kielellisen ilmauksen merkityksen näkökulmasta, tutkimustulos voi selittyä sillä, että moni vanhempi haluaa nykyään antaa lapselleen suomenkielisen nimen, kuten *Kielo*, *Nuppu* tai *Toivo* (Saarelma-Paukkala 2017: 141). Toisaalta lasten nimien merkitys voi heijastella vanhempien identiteettiä, arvoihin ja mieltymyksiin (Aldrin 2017: 45). Käsittelen ilmiötä tarkemmin luvussa 4.9.

Kuvion 8 oikeanpuoleisesta diagrammista käy ilmi, että suurin osa informanteista ei pidä nimen sanansisäistä merkitystä merkityksellisenä nimeämisperusteena. Kokonaisuudessaan vastaukset jakautuvat kuitenkin niin, että noin puolet informanteista ei pidä nimeämisperustetta merkityksellisenä (53 informanttia) tai nimeämisperusteella on ollut hyvin vähän merkitystä (16 informanttia). Tällaisia vastauksia on yhteensä 69. Sellaisia vastauksia, joissa informantit pitävät nimeämisperustetta hieman merkityksellisenä tai paljon merkityksellisenä, on yhteensä 59.

Diagrammeista voi siis todeta, että omassa tutkimuksessani nimen sanansisäisellä merkityksellä ei ole yli puolelle tutkimukseni informanteista merkitystä. Ero ei ole kuitenkaan suuri verrattuna niihin informantteihin, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hieman merkityksellisenä tai merkityksellisenä. Kun aineistoani vertaa Kiviniemen (1982) tutkimuksen tuloksiin, voi siis todeta, että nimen merkitys on yleistymässä nimeämisperusteena, mutta se ei ole vielä tärkeä piirre vanhemmille lasten nimenvallinnassa.

Olen koonnut taulukkoon 8 perusteluita informanteilta, jotka ovat pitäneet nimen sanansisäistä merkitystä hyvin vähän merkityksellisenä nimeämisperusteena ja informanteilta, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hieman merkityksellisenä nimeämisperusteena.

TAULUKKO 8. Nimen merkitys.

Nimen valintaperusteiden tarkennukset	Mainintojen lukumäärä	Lasten nimet
Hyvin vähän merkitystä (2)		
selvitetty nimen tausta ja merkitys	4	<i>Kerttu, Miska, Ninni, Ville</i>
merkitys ei saa olla negatiivinen	3	<i>Elisa, Kaspian, Noomi</i>
nimessä on sananmukainen merkitys	2	<i>Enne, Sanelma</i>
nimessä ei saa olla sananmukaista merkitystä	1	<i>Elisa</i>
nimi esiintyy suvussa	1	<i>Miska</i>
nimi yhdistyy vanhempien ammattiin	1	<i>Sanelma</i>
Hieman merkitystä (3)		
merkitys ei saa olla negatiivinen	2	<i>Minnea, Ulja</i>
nimen herättämä mielikuva	2	<i>Aatos, Kielo</i>
nimessä ei saa olla uskonnollista merkitystä	2	<i>Jalmari, Veela</i>
nimet tulevat suvusta	1	<i>Lauri</i>
luontonimi	1	<i>Selja</i>
sananmukainen merkitys	1	<i>Jalmari</i>
paikkasidonnaisuus	1	<i>Sigga-Maaret</i>

Informantit, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hyvin vähän merkityksellisenä, ovat kuitenkin ottaneet nimeämisperusteen joillakin tavoilla huomioon lapsen nimenvälinnassa. Osa informanteista on ottanut selville nimen taustan ja merkityksen. Lisäksi muutama informantti on kertonut, että nimen merkitys ei saa olla negatiivinen. Yksi informantti on kertonut, että lapsen nimellä on henkilökohtainen merkitys, sillä lapsen nimi esiintyy suvussa. Toinen informantti kertoo, että lapsen toinen nimi *Sanelma* sisältää sananmukaisen merkityksen, joka on sama kuin lekseemillä *sane*. Nimi liittyy myös vanhempien ammattiin, joten sillä on myös henkilökohtainen merkitys. Lisäksi *Elisan* vanhempi mainitsee, että lapsen nimellä ei saa olla sananmukaista merkitystä.

Informantit, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hieman merkityksellisenä, ovat maininneet, että nimellä ei saa olla sananmukaista tai uskonnollista merkitystä. Muiksi perusteluiksi on mainittu nimen herättämät mielikuvat, sukuyhteys, nimen yhteys luontoon

ja paikkasidonaisuus. *Jalmarin* nimessä on sananmukainen merkitys, 'kypäräpäinen sotilas' (Patjas & Kortesoja 2015: 2019).

Vastaustyyppistä riippumatta informanttien vastauksissa toistuu se, että lapsen nimellä ei saa olla negatiivista merkitystä, ja se, että nimen tausta on tarkistettu. Informanttien perustelut voivat selittyä ilmiöllä, jossa vanhemmat pyrkivät valitsemaan lapselleen nimen, jonka käyttäminen on ongelmattonta. Ilmiö liittyy lähinnä nimen kirjoittamiseen, lausumiseen ja taivuttamiseen, mutta nimen taustan selvittäminen ja negatiivisen merkityksen välttäminen voivat liittyä nimen ongelmattomaan käyttämiseen. (Ainiala ym. 2008: 235.)

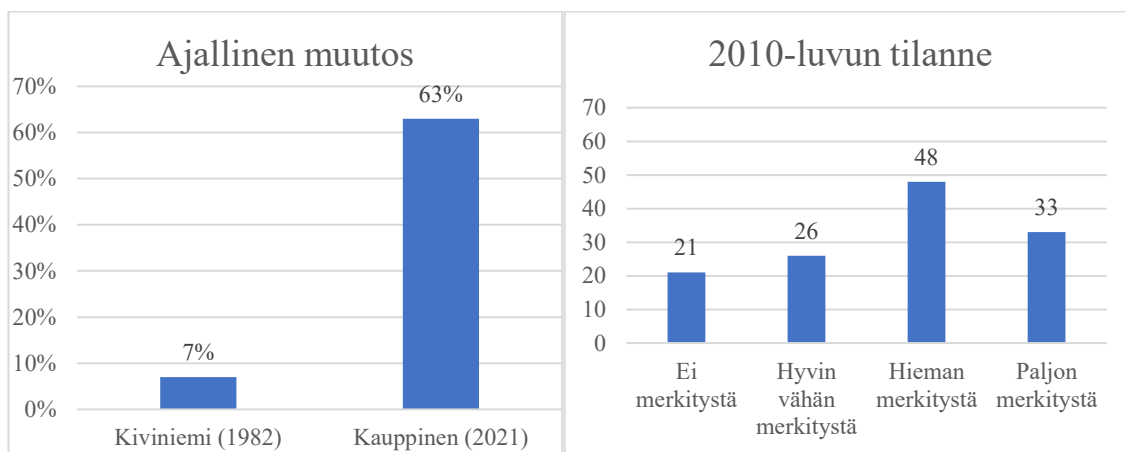
Kuten luvun alussa mainitsin, informantit ovat käsitelleet lasten nimien merkitystä kielellisen ilmauksen merkityksen ja henkilökohtaisen merkityksen näkökulmasta. Siksi informanttien perusteluissa korostuvat myös perheen maailmankatsomus ja arvot, joita käsitellen tarkemmin luvussa 4.9. Katson näiden nimeämisperusteiden liittyvän toisiinsa, sillä esimerkiksi kristillisperäisten nimien valitseminen tai niiden välttäminen liittyvät myös informanttien arvoihin.

4.6. Mieltymys nimeen

Olen koonnut tähän lukuun nimeämisperusteita, joiden olen luokitellut liittyvän etunimien mieluisuuteen vaikuttaviin tekijöihin. Luokitteluni perustuu Kiviniemen (1982) perusteluihin siitä, kuinka sosiaalinen maku vaikuttaa lapsen nimenvalkintaan. Kiviniemi on luokitellut erikoisuuden, tavallisuuden ja muodin mieltymystekijöihin, joiden pohjalta olen koonnut tämän luvun. (Kiviniemi 1982: 166, 173.) Olen lisännyt lukuun myös muita nimeämisperusteita, kuten nimen ajattomuuden ja tuoreuden, joita Kiviniemi ei käsittele omassa tutkimuksessaan. Katson niiden sopivan sosiaaliseen makuun pohjautuviin nimeämisperusteisiin.

4.6.1. Nimen harvinaisuus

Tässä luvussa käsittelen nimen harvinaisuutta nimeämisperusteena. Havainnollistan kuviossa 9 sitä, kuinka paljon nimeämisperusteella on ollut merkitystä minun tutkimuksessani ja Kiviniemen (1982) tutkimuksessa.

KUVIO 9. Nimen harvinaisuus.

Kuten kuvion 9 vasemmanpuolisesta diagrammista huomaa, nimen harvinaisuus on paljon yleisempää minun aineistossani (63 %) kuin Kiviniemen (1982) tutkimuksessa (7 %). Yli 60 prosenttia minun tutkimukseni informanteista on pitänyt nimen harvinaisuutta hieman merkityksellisenä tai paljon merkityksellisenä nimenantoperusteena. Tutkimustulos on sikäli odotuksenmukainen, että esimerkiksi uniikinimien määrä on moninkertaistunut 1960-luvusta lähtien. Nimenannossa pyritään yksilöllisyyteen sekä nimenantajan että nimenkantajan näkökulmasta, ja lapsesta halutaan oman tiensä kulkija. (Saarelma-Paukkala 2017: 91.) Toisaalta etunimien harvinaisuuteen vaikuttavat muutkin tekijät kuin nimen uniikkisuus. Näitä tekijöitä tarkastelen myöhemmin tässä luvussa.

Kuvion 9 oikeanpuolimmaisesta diagrammin mukaan suurin osa informanteista on pitänyt nimen harvinaisuutta hieman merkityksellisenä nimenantoperusteena (48 informanttia). Toiseksi eniten informantit ovat pitäneet nimen harvinaisuutta paljon merkityksellisenä nimenantoperusteena (33 informanttia). Pienin osa tutkimukseni informanteista ei ole pitänyt nimen harvinaisuutta merkityksellisenä nimenantoperusteena (21 informanttia). Koska selkeästi yli puolet tutkimukseni informanteista on pitänyt nimen harvinaisuutta

merkityksellisenä nimeämisperusteena (yhteensä 81 informanttia), nimen harvinaisuutta voidaan pitää keskeisenä piirteenä 2010-luvulla syntyneiden lasten nimenvallinnassa.

Olen koonnut taulukkoon 9 perusteluita informanteilta, jotka ovat pitäneet nimen harvinaisuutta hyvin vähän merkityksellisenä nimeämisperusteena sekä informanteilta, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta paljon merkityksellisenä nimeämisperusteena.

TAULUKKO 9. Nimen harvinaisuus.

Nimenvallintaperusteiden tarkennukset	Mainintojen lukumäärä	Lasten nimet
Hyvin vähän merkitystä (2)		
ei liian suosittu eikä liian harvinainen	4	<i>Noomi, Viljo, Julia, Niilo</i>
vanhojen nimien suosiminen	1	<i>Martta</i>
kaimojen välttäminen lapsen ikäluokassa	1	<i>Elisa</i>
nimi on kalenterissa	1	<i>Otso</i>
Paljon merkitystä (4)		
kaimojen välttäminen lapsen ikäluokassa	8	<i>Anette, Elja, Enne, Jalmari, Kaarlo, Meeri, Sandra, Viima</i>
ei liian yksilöllinen eikä harvinainen nimi	3	<i>Atte, Frans, Sylvi</i>
haluttiin harvinainen nimi	3	<i>Romi, Sigga-Maaret, Simmá, Valma</i>
nimi on kalenterissa	1	<i>Atte</i>
toivenimi	1	<i>Veela</i>

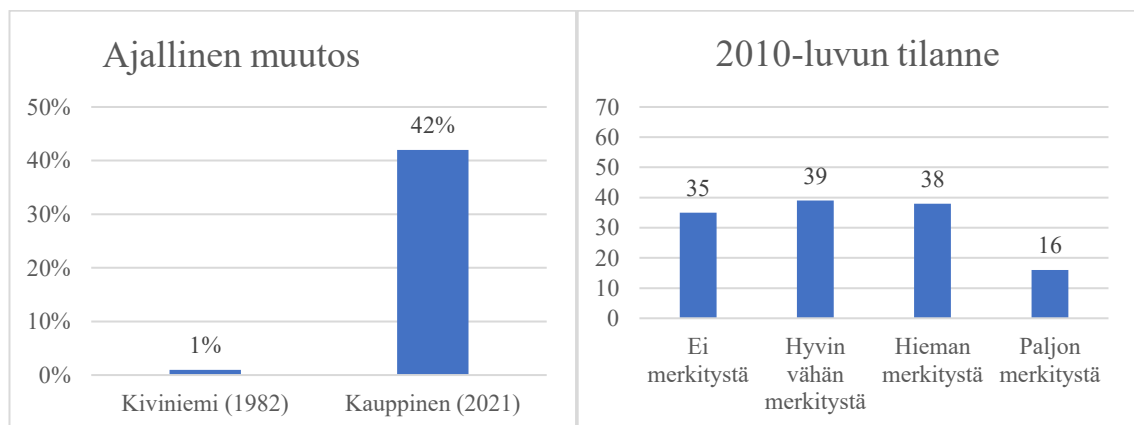
Informantit, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hyvin vähän merkityksellisenä, ovat halunneet välttää liian suosittuja ja liian harvinaisia nimiä. Käsittelen nimen yleisyyttä nimeämisperusteena luvussa 4.6.2. Yksi informantti on suosinut vanhoja nimiä, yksi informantti on halunnut välttää kaimoja ikäluokassa ja yhden informantin lapsen nimi on nimipäiväkalenterissa. Informanttien vastauksissa korostuu siis se, että vaikka lapselle ei haluta harvinaista nimeä, myös liian yleisiä nimiä vältetään. Yksilöllisyyttä haetaan siis mieluummin valitsemalla nimiä, jotka ovat yleisessä käytössä, mutta eivät ole yleisiä lapsen ikäluokassa.

Suurin osa informanteista, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta paljon merkityksellisenä, ovat halunneet välttää samannimisiä lapsia lapsen ikäluokassa. Osa informanteista on välttänyt liian yksilöllisiä ja liian harvinaisia nimiä. Osalle lapsista on annettu tietoisesti harvinainen nimi. Yhden lapsen nimi löytyy kalenterista ja yhden lapsen nimi on

toivenimi. Vastausperustelut ovat siis samanlaisia kuin niillä informanteilla, jotka ovat kertoneet nimeämisperusteella olleen vain hieman merkitystä lapsen nimenvallinnassa. Informanttien vastauksista voi siis tulkita, että nimen harvinaisuus on osalle informanteista painavampi peruste nimenvallinnassa kuin toisille.

4.6.2. Nimen yleisyys

Tässä luvussa käsittelemme nimen yleisyyttä nimeämisperusteena. Kuten luvussa 4.6.1. mainitsin, nimen harvinaisuus ja nimen yleisyys liittyvät toisiinsa. Olen kuitenkin päättänyt käsitellä nimeämisperusteita erillisissä alaluvuissa, jotta saisin kvantitatiivista aineistoa nimeämisperusteen suosiosta. Haluan siis tietää, kuinka moni informantti pitää nimen harvinaisuutta merkityksellisenä nimeämisperusteena ja kuinka moni informantti pitää nimen yleisyyttä merkityksellisenä nimeämisperusteena. Havainnollistan kuviossa 11 sitä, kuinka paljon nimeämisperusteella on ollut merkitystä minun tutkimuksessani ja Kiviniemen (1982) tutkimuksessa. Diagrammin tulkinnessa tulee tosin ottaa huomioon se, että oman tutkimukseni informantit ovat voineet pitää merkityksellisenä sitä, että lapsen nimi ei ole yleinen tai että lapsen nimi on yleinen. Mainitsen tässä luvusta asiasta erikseen, koska taulukon 10 perusteluista käy ilmi, että suurin osa informanteista pitää merkityksellisenä sitä, että lapsen nimi ei ole yleinen.

KUVIO 10. Nimen yleisyys.

Kuten kuvion 10 vanhemmanpuolisesta diagrammista käy ilmi, nimen yleisyys on ollut merkityksellisempi nimeämisperuste minun tutkimuksessani (42 %) kuin Kiviniemen (1982) tutkimuksessa (1 %). Tutkimustulokset ovat sikäli odotuksenmukaisia, että

luvussa 4.2.1. totesin, että lapsille halutaan sellainen nimi, joka on yleinen nimi, mutta on harvinainen lapsen ikäluokassa. Toisaalta aikaisempi tutkimustieto voi olla ristiriidassa omien tutkimustulosteni kanssa: vuosituhannen lopulla suosituimpien nimien osuus tyttöjen ja poikien nimistä oli noin 2 prosenttia (Saarelma-Paukkala 2017: 45).

Kuvion 10 oikeanpuolisen diagrammin mukaan informanttien vastaukset ovat jakautuneet melko tasaisesti jokaisen vastausvaihtoehdon kohdalle. Kuitenkin vain harva informantti on pitänyt nimen yleisyyttä paljon merkityksellisenä nimeämisperusteena (16 informanttia).

Olen koonnut taulukkoon 10 perusteluita informanteilta, jotka ovat pitäneet nimen yleisyyttä hyvin vähän merkityksellisenä nimeämisperusteena sekä informanteilta, jotka ovat pitäneet nimen merkitystä paljon merkityksellisenä nimeämisperusteena.

TAULUKKO 10. Nimen yleisyys.

Nimenvaltaperusteiden tarkennukset	Mainintojen lukumäärä	Lasten nimet
Hyvin vähän merkitystä (2)		
ei liian suosittu nimi	2	<i>Noomi, Oskari</i>
nimi, joka ei herätä ihmettelyä	1	<i>Julia</i>
yleinen nimi, joka on ikäluokassaan harvinainen	1	<i>Frans</i>
valittu kansainvälisesti yleinen nimi	1	<i>Alfons</i>
luova nimi	1	<i>Eemi</i>
Paljon merkitystä (4)		
ei liian yleinen nimi	4	<i>Adele, Eemil-Eepi, Sigga-Maaret, Ulja</i>
suosikkinimien välttäminen	3	<i>Aatos, Kielo, Ville</i>
ei monia kaimoja	1	<i>Paavo</i>
ei liian yleinen eikä harvinainen	1	<i>Enne, Helena</i>

Informantit, jotka ovat pitäneet nimen yleisyyttä hyvin vähän merkityksellisenä nimeämisperusteena, ovat halunneet valita lapselleen nimen, joka ei ole kuitenkaan yleinen ikäluokassa. *Noomin* ja *Oskar*in vanhemmat eivät ole halunneet liian suosittua nimeä. *Julian* vanhemmat ovat valinneet nimen, joka ei herätä ihmettelyä. *Fransin* nimi on ikäluokassaan harvinainen ja *Alfonsin* nimi on kansainvälisesti yleinen nimi. Eräs

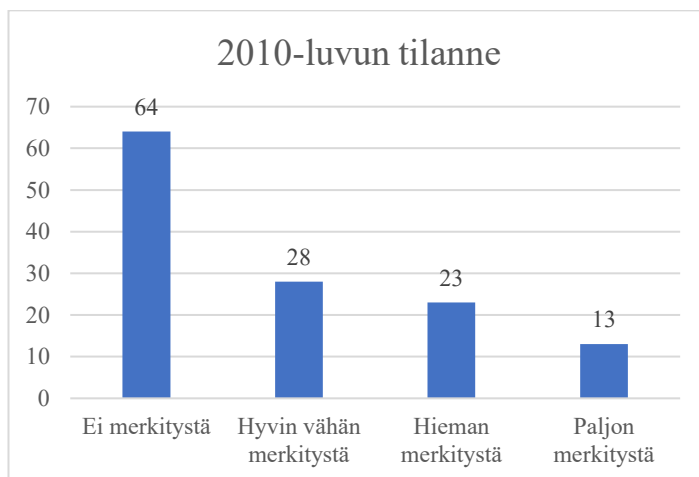
informantti pitää *Eemin* nimeä luovana nimenä. Informantti siis pitää luovaa nimeä harvinaisena nimenä.

Informantit, jotka ovat kertoneet nimen yleisyydellä olleen paljon merkitystä, ovat vältelleet yleisen nimen valintaa lapsilleen. Informanttien perusteluista nousee esiin liian yleisien nimien sekä suosikkinimien välttäminen.

Informanttien perusteluista nousee esille samanlaisia piirteitä kuin luvussa 4.6.1., jossa käsiteltiin nimen harvinaisuutta nimeämisperusteena: lapselle halutaan yleinen nimi, joka ei ole yleinen lapsen ikäluokassa. Informanttien nimimakua voi selittää myös nimien suosiovaihtelu. Kiviniemi on havainnut, että sata vuotta sitten suosituimmillaan olleet nimet ovat palanneet jälleen suosioon (Kiviniemi 2006: 169). Tämän lisäksi on aikaisemman tiedon valossa huomioitava, että 2000-luvun nimenantoa leimaa lapsen yksilöllisyyden korostaminen (Saarelma-Paukkala 2017: 91). Tämä ilmiö on havaittavissa myös 2010-luvulla syntyneiden lasten nimeämisessä.

4.6.3. Nimen tuoreus

Tässä luvussa käsittelem nimen tuoreutta nimeämisperusteena. Kiviniemi (1982) ei ole luokitellut nimen tuoreutta omassa tutkimuksessaan nimeämisperusteeksi, joten käsittelem vain oman tutkimukseni aineistoa. Havainnollistan kuviossa 12 sitä, kuinka merkityksellisenä nimen tuoreutta on pidetty omassa tutkimuksessani.

KUVIO 11. Nimen tuoreus.

Kuten kuviosta 11 käy ilmi, suurin osa tutkimukseni informanteista ei pidä nimen tuoreutta merkityksellisenä nimeämisperusteena (64 informanttia) tai on pitänyt nimen tuoreuden merkitystä hyvin vähäisenä (28 informanttia). Pienin osa aineistoni informanteista on pitänyt nimen tuoreutta paljon merkityksellisenä nimeämisperusteena (13 informanttia). Nimeämisperusteen suosioon voi vaikuttaa se, millaiseksi informantit määrittelevät tuoreen nimen, sillä nykyisen tutkimustiedon valossa vanhemmat pyrkivät valitsemaan lapsilleen tuoreita ja erikoisia nimiä (Saarelma-Paukkala 2017: 137).

Olen koonnut taulukkoon 11 perusteluita informanteilta, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hyvin vähän merkityksellisenä sekä informanteilta, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hieman merkityksellisenä.

TAULUKKO 11. Nimen tuoreus.

Nimenvalintaperusteiden tarkennukset	Mainintojen lukumäärä	Lasten nimet
Hyvin vähän merkitystä (2)		
vanhat nimet säilyvät tuoreena	3	<i>Elma, Hilikka, Verne</i>
nimi on tullut vastikään nimipäiväkalenteriin	1	<i>Ninni</i>
nimi pitää tunnistaa nimeksi ja nimestä pitää tunnistaa sukupuoli	1	<i>Liisa</i>
ei tuoretta tai uutta nimeä	1	<i>Lyyli</i>
Hieman merkitystä (3)		
vanhat nimet	3	<i>Elisa, Jalmari, Meeri</i>
ei vanhanaikaista nimeä	1	<i>Jenni</i>
ei aivan uusia nimiä, eikä isovanhempien ikäluokan nimiä	1	<i>Noomi</i>
perinteiset ja tutut nimet	1	<i>Kirsti</i>
tuoreet ja yleiset nimet	1	<i>Pihla</i>
nimet, jotka ovat ikäluokassa samantyyllisiä	1	<i>Eliel</i>

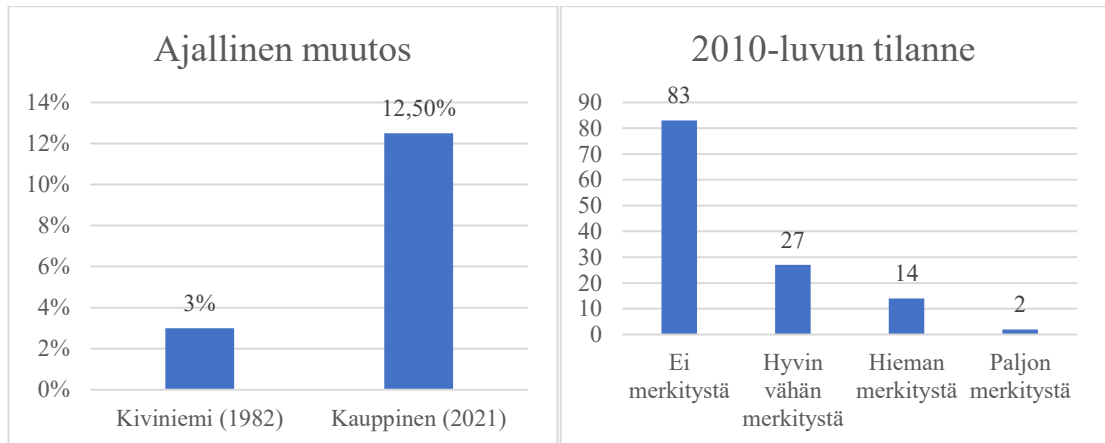
Informantit, jotka pitävän nimeämisperustetta hyvin vähän merkityksellisenä, ovat ajatelleet, että tuore nimi ei tarkoita uutta nimeä. Informantit, joiden lapsien nimet ovat *Elma*, *Hilikka* ja *Verne*, mieltävät vanhojen nimien säilyvän tuoreena. *Ninnin* nimi on tullut vuonna 2010 nimipäiväkalenteriin (Helsingin yliopiston almanakkatoimisto 2.2.2021). Informantit, jotka ovat kertoneet nimeämisperusteella olleen hyvin vähän merkitystä, suosivat noin 100 vuotta sitten suosiossa olleita nimiä. Esimerkiksi *Elma*, *Hilma*, *Lyyli* ja

Liisa ovat olleet suosituimmillaan vuosina 1920–1960 (Digi- ja väestötietoviraston nimi-palvelu. Viitattu 7.1.2021). Havainto sopii aikaisempaan tutkimustietoon siitä, kuinka 2000-luvulla on suosittu noin 100 vuotta sitten suosiossa olleita nimiä (Saarelma-Paukkala 2017: 77).

Informantit, jotka ovat pitäneet nimen tuoreutta hieman merkityksellisenä nimenantoperusteena, ovat mieltäneet nimen tuoreuden tarkoittavan joko perinteisiä ja vanhoja nimiä, tai uusia ja yleisempiä nimiä. Esimerkiksi *Elisan*, *Jalmarin*, *Meerin* ja *Kirstin* nimiä pidetään perinteisempinä niminä, kun taas *Jennin*, *Pihlan* ja *Elielin* nimiä tuoreempina ja yleisempinä niminä. *Noomin* nimenannossa on otettu huomioon, että nimi ei ole aivan uusi tai yhdistettävissä isovanhempien ikäluokkaan. Aikaisemman tutkimustiedon valossa tiedetään, että niin sanottujen uusvanhojen nimien suosion lisäksi tuoreiksi nimiksi mielletään kansainväliset nimet (*Isla*, *Noel*), uudet suomenkieliset nimet (*Lumi*, *Sisu*), tunnettujen nimien pohjalta muodostetut uudet nimet (*Rinja*, *Meija*) sekä julkisuuden henkilöiden nimet (*Robin (Packalen)*, *Jare (Tiihonen)*) (Saarelma-Paukkala 2017: 77–85). Informanttien perusteluissa korostuvat uusvanhojen nimien lisäksi uudet suomalaiset nimet.

4.6.4. Nimen muodikkuus

Tässä luvussa käsittelen nimen muodikkuutta nimeämisperusteena. Kiviniemi (2006: 69): määrittelee muodikkaat nimet sosiaalisesti edustaviksi nimiksi. Havainnollistan kuviossa 13 sitä, kuinka paljon nimeämisperusteella on ollut merkitystä minun tutkimuksessani ja Kiviniemen (1982) tutkimuksessa.

KUVIO 12. Nimen muodikkuus.

Kuvion 12 vasemmanpuoleisen diagrammin mukaan nimen muodikkuus on yleistymässä nimeämisperusteena, sillä nimen muodikkuuden huomioiminen on yleisempää omassa tutkimuksessani (12,5 %) verrattuna Kiviniemen (1982) tutkimukseen (3 %). Muotinimien yleistymisen nimeämisperusteena voi ainakin osin selittyä Suomen kansainvälistymisellä, medialla ja populaarikulttuurilla, joiden välityksellä Suomeen on tullut uusia etunimiä (Saarelma-Paukkala 2017: 79).

Kuvion 12 oikeanpuoleisen diagrammin mukaan suurin osa informanteista ei ole pitänyt nimen muodikkuutta merkityksellisenä nimeämisperusteena (83 informanttia) tai merkitystä on ollut hyvin vähän (27 informanttia). Kaksi informanttia on maininnut, että nimeämisperusteella on ollut paljon merkitystä ja 14, että nimeämisperusteella on ollut hieman merkitystä. Tutkimustuloksia tarkastellessa tulee ottaa huomioon, että vaikka vanhemmat pyrkisivät välttämään muotinimiä, lapsen nimi voi ollakin sosiaalisen vaiston ansiosta muotinimi (Saarelma-Paukkala 2017: 44).

Tämän lisäksi tulee ottaa huomioon se, millaisia nimiä informantit pitävät muotininiminä. Muotinitimet voivat herättää erilaisia mielikuvia, jotka liittyvät nimen yleisyyteen eli siihen, kuinka moni lapsi tietystä ikäluokasta saa saman nimen. Toisaalta nimen muodikkuus voi liittyä nimen erikoisuuteen tai jopa uniikkiuteen. (Kiviniemi 2006: 68–69). Kuten luvussa 4.6.1. totesin, vanhemmat haluavat valita lapsilleen nimiä, jotka eivät ole yleisiä lapsen ikäluokassa, mutta ovat muuten yleisessä käytössä. Tämän ilmiön takia muotiniimiin liittyvät mielikuvat saattavat olla negatiivisia.

Olen koonnut taulukkoon 12 perusteluita informanteilta, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hyvin vähän merkityksellisenä sekä informanteilta, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hieman merkityksellisenä.

TAULUKKO 12. Nimen muodikkuus.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintojen lukumäärä	Lasten nimet
Hyvin vähän merkitystä (2)		
muodikkuuden välttäminen	3	<i>Kirsikka, Paavo, Ville</i>
yksilöllisyys	1	<i>Kaarlo</i>
tietyt nimet viehättävät, koska informantti kuuluu tiettyyn sukupolveen	1	<i>Pihla</i>
Hieman merkitystä (3)		
muodikkuuden välttäminen	2	<i>Helena, Liisa</i>
lapsen nimi on muotinimi	1	<i>Noomi</i>
alitajunta vaikuttaa nimenvalkintaan	1	<i>Elisa</i>
nimi sopii aikaan	1	<i>Kielo</i>

Informantit, jotka ovat kertoneet nimeämisperusteella olleen hyvin vähän merkitystä, ovat vältäneet muotinimiä. Yksi informantti perustelee nimen muodikkuuden välttämistä lapsen yksilöllisyydellä. Lisäksi yksi kyselylomakkeeseen vastannut informantti osoittaa nimitietoisuutta kertomalla, että muotinimiä ei ole täysin mahdotonta välttää, sillä yleensä tietyt nimet miellyttävät tietyn ikäpolven ihmisiä. Nimen muodikkuuteen – tai muodikkuuden välttämiseen – ei siis kiinnitetä erityistä huomiota, koska lapselle valittu nimi voi lopulta osoittautua ikäluokan muotinimeksi.

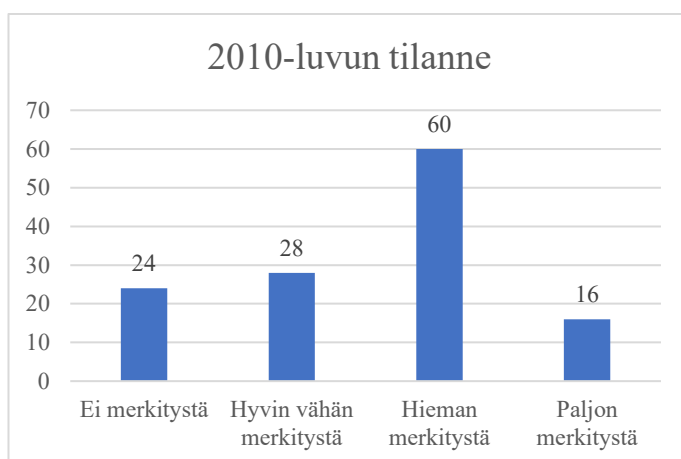
Informantit, jotka ovat kertoneet nimeämisperusteella olleen hieman merkitystä, ovat pitäneet merkityksellisenä sitä, että nimen muodikkuutta vältetään (*Helena, Liisa*). *Elisan* vanhempi osoittaa myös nimitietoisuutta ja sanoo alitajunnan vaikuttavan nimenvalkintaan. *Kielon* vanhemman mielestä lapsen nimi sopii aikaan. *Kielon* lisäksi luontonimiä esiintyy aineistossa jonkin verran huolimatta siitä, onko luontonimien muodikkuutta tiedostettu. Lasten luontonimet ovat yksi 2000-luvun nimi-ilmiöitä (Saarelma-Paukkala 2017: 81, 95). *Noomia* pidetään muotinimenä, mutta informantin vastauksesta ei käy ilmi, oliko muotinimen valinta tietoista.

4.6.5. Nimen ajattomuus

Tässä luvussa käsittelen nimen ajattomuutta nimeämisperusteena. Pidän ajattomina niminä sellaisia nimiä, jotka ovat olleet ajan saatossa melko tasaisesti suosittuja nimiä (Saarelma-Paukkala 2017: 47). Kiviniemi (2006) on määritellyt niin sanotuiksi ikivihreiksi ensinimiksi 15 naistennimeä ja 14 miestennimeä. Tällaisia nimiä ovat muun muassa *Eeva*, *Liisa*, *Lauri* ja *Olli*. Ikivihreisiin nimiin lasketaan myös erilaiset nimivariantit (*Anna* > *Anne* > *Anni*, *Anja*). (Kiviniemi 2006: 180; Saarelma-Paukkala 2017: 47.)

Kiviniemi (1982) ei ole käsitellyt tutkimuksessaan nimen ajattomuutta nimeämisperusteena. Olen koonnut kuvioon 14 tutkimustulosta siitä, kuinka merkityksellisenä informantit ovat pitäneet nimen ajattomuutta omassa tutkimuksessani.

KUVIO 13. Nimen ajattomuus.

Kuten kuviosta 13 käy ilmi, suurin osa tutkimukseni informanteista pitää nimen ajattomuutta hieman merkityksellisenä tekijänä (60 informanttia). Kun otetaan myös huomioon 16 informanttia, jotka ovat kertoneet nimenantoperusteella olleen paljon merkitystä, nimen ajattomuutta voisi pitää merkityksellisenä nimeämisperusteena tutkimuksessani. Nimenantoperusteen merkityksellisyys on erityisen kiinnostava sen takia, että Kiviniemen (1982) tutkimuksessa nimenantoperustetta ei ole luokiteltu lainkaan. Syynä tähän voi olla etunimien määrän lisääntyminen Suomessa. Tunnetut nimet ovat saaneet rinnalleen uusia nimiä tai jopa muotiniimiä, mitkä ovat voineet tehdä aikaisemmin tunnetuista nimistä ajattomia. (Saarelma-Paukkala 2007: 37).

Olen koonnut taulukkoon 13 perusteluita informanteilta, jotka ovat kertoneet, että nimen ajattomuudella on ollut hyvin vähän merkitystä sekä informanteilta, jotka ovat pitäneet nimen ajattomuutta hieman merkityksellisenä nimeämisperusteena.

TAULUKKO 13. Nimen ajattomuus.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintojen lukumäärä	Lasten nimet
Hyvin vähän merkitystä (2)		
ei ole mietitty	1	<i>Noomi</i>
on hyvä, että nimi kestää aikaa	1	<i>Liisa</i>
nimi ei ole täysin ajaton	1	<i>Hilkka</i>
ylisukupolvinen nimi	1	<i>Jalmari</i>
Hieman merkitystä (3)		
nimen pitää sopia kaikenikäisille	3	<i>Meeri, Milja, Verne</i>
on harvoja nimiä, jotka kestävät aikaa	2	<i>Eemi, Kirsti</i>
tavoiteltu ajattomia nimiä	2	<i>Frans, Inkeri</i>
nimeä ei voi liittää muoti-ilmiöön tai aikakauteen	2	<i>Aatos, Valma</i>
ei vanhanaikainen nimi	1	<i>Jenni</i>
luontonimi	1	<i>Pihla</i>

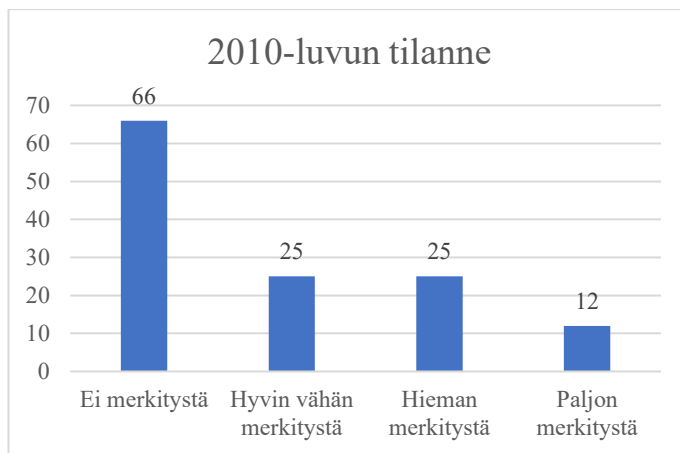
Informantit, jotka ovat pitäneet nimen ajattomuutta hyvin vähän merkityksellisenä, eivät kuitenkaan ole nimen ajattomuutta vastaan. Joko nimen ajattomuutta ei ole nimeä valitessa mietitty tai se on painanut hyvin vähän lapsen nimenvallinnassa.

Informantit, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hieman merkityksellisenä, ovat tavoitelleet ajattomia nimiä, joita ei voi liittää muoti-ilmiöön tai tiettyyn aikakauteen. Nimenvallinnassa on myös otettu huomioon se, että nimen pitää sopia kaikenikäisille. Informanttien esiin nostamista perusteluista käy ilmi, että nimiin liittyvät mielikuvat vaikuttavat siihen, millaisia nimiä pidetään ajattomina.

Informanttien käsitykseen siitä, millaiset nimet ovat ajattomia, voi vaikuttaa mielikuvat erilaisista etunimistä ja siitä, millaisille ihmisille tietty etunimi sopii. Tietty nimet liitetään yleensä sopivan tietylle ikäryhmälle. Mielikuvien syntyyn vaikuttavat julkisuudenhenkilöt ja tuttavapiiri. (Heinonen 2008: 113).

4.6.6. Nimen kansainvälisyys

Tässä luvussa käsittelen nimen kansainvälisyyttä nimeämisperusteena. Kiviniemi (1982) ei ole käsitellyt nimen kansainvälisyyttä yksittäisenä nimeämisperusteena. Nimien kansainvälisyyttä on kuitenkin käsitelty perheen ulkopuolisissa esikuvissa sekä kirjallisuussnimissä. (Kiviniemi 1982: 140, 144–145.) Olen koonnut kuvioon 14 tutkimustulokset siitä, kuinka merkityksellisenä nimeämisperusteena informantit ovat pitäneet nimen kansainvälisyyttä.

KUVIO 14. Nimen kansainvälisyys.

Kuten kuviosta 14 huomaa, suurin osa informanteista ei pidä nimen kansainvälisyyttä merkityksellisenä nimeämisperusteena (66 informanttia). Pienin osa aineistoni informanteista on pitänyt nimeämisperustetta paljon merkityksellisenä (12 informanttia). Vaikka suurin osa aineistoni informanteista ei pidä nimeämisperustetta merkityksellisenä, lasten nimien kansainvälisyys on silti yleistynyt. Moni vuonna 2000–2016 syntyneistä lapsista on saanut itselleen nimen, joka on taustaltaan kansainvälinen. Vaikutteita lasten nimiin saadaan muun muassa ulkomailla oleskelusta, kansainvälisestä mediasta ja populaariläärikulttuurista. Lisäksi lapsen vanhemmat voivat olla kotoisin eri maista, mikä vaikuttaa myös lasten nimeämiseen. (Saarelma-Paukkala 2017: 79.)

Olen koonnut taulukkoon 14 perusteluita informanteilta, jotka eivät ole pitäneet nimen kansainvälisyyttä merkityksellisenä nimeämisperusteena sekä informanteilta, jotka ovat pitäneet nimen kansainvälisyyttä hieman merkityksellisenä nimeämisperusteena.

TAULUKKO 14. Nimen kansainvälisyys.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintojen lukumäärä	Lasten nimet
Ei yhtään merkitystä (1)		
suomalainen nimi	6	<i>Hilkka, Kirsti, Lauri, Liisa, Roosa-Ilona, Viljo</i>
nimi kertoo ihmisen kulttuuriperimästä	2	<i>Eemi, Kirsti</i>
kaikilla nimillä pärjää kansainvälisesti	1	<i>Ulja</i>
ei otettu huomioon	1	<i>Elisa</i>
Hieman merkitystä (3)		
nimeä on helppo käyttää kansainvälisissä tilanteissa	5	<i>Eevi, Enne, Julia, Kaspian, Otso</i>
äänneasu sekä ääkkösten ja r-kirjaimen välttäminen	4	<i>Enne, Enja, Noomi, Sylvi</i>
kolmas nimi on kansainvälinen	1	<i>Simone</i>
huomioidaan myös nimen suomalaisuus	1	<i>Sylvi</i>
skandinaavisuus	1	<i>Henrik</i>
lapselle olisi haluttu kansainvälinen nimi	1	<i>Jalmari</i>

Informantit, jotka eivät ole pitäneet nimeämisperustetta merkityksellisenä, ovat halunneet lapsilleen suomalaiset nimet. Lisäksi kaksi informanttia ajattelee, että nimi kertoo kulttuuriperimästä. Yksi informantti ei ole ottanut huomioon lapsen nimeämisessä nimen kansainvälisyyttä, ja yksi informantti ajattelee, että kaikilla etunimillä pärjää ulkomailla.

Informantit, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hieman merkityksellisenä, ovat valinneet lapsilleen sellaisia nimiä, joilla pärjää kansainvälisissä tilanteissa. Yksi informantti on antanut lapsen kolmanneksi nimeksi kansainvälisen nimen, yksi on ottanut nimenvallinnassa huomioon myös suomalaisuuden ja yksi informantti on ottanut huomioon nimen kansainvälisyyden. Osa informanteista on kiinnittänyt huomiota nimen äänneasuun ja välttänyt esimerkiksi r-kirjainta ja ääkkösiä.

Tutkimuksia äänneason kansainvälisyyden huomioonottamisesta on tehty lähinnä kaksikielisten perheiden näkökulmasta (esimerkiksi Eskola 2013). Aineistossani ei tiettävästi ole kaksikielisiä perheitä kuin muutama, joten kaksikielisten perheiden näkökulmasta tutkimustuloksia ei kannata käsitellä. Kuitenkin esimerkiksi Wong (2007: 44) on tehnyt havainnon omassa tutkimuksessaan harvinaiset etunimien ja nimien ääntämyksen

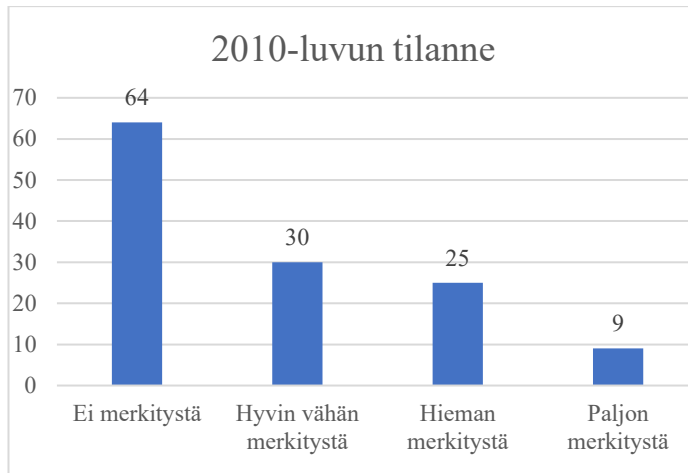
yhteydestä. Vaikka lapsen nimi olisikin kansainvälinen, ääntämisen helppous Suomessa tai kansainvälisesti ei ole keskeinen tekijä nimenannossa. Ääntäminen on siis lähinnä hyvä lisäpuoli lapsen nimessä. Tutkimustulokseni voisivat viitata siis siihen, että 2010-luvun nimenannossa nimen ääntöasuun kiinnitetään enemmän huomiota kansainvälisestä näkökulmasta.

Olen pohtinut jo luvussa 4.4. nimen ulkoasun merkitystä lapsen nimenvallinnassa. Kuten informanttien vastauksista käy ilmi, lasten nimiin tuodaan kansainvälisyyttä ottamalla huomioon kirjoitus- ja äänneasu. Suomi on kansainvälistynyt 2000-luvulla. Kansainvälistyminen näkyy matkustelussa, ulkomailla oleskelussa, kansainvälisen median seuraamisessa sekä populaarikulttuurin kuluttamisessa. Lisäksi yhä useammassa suomalaisessa perheessä vanhemmat puhuvat äidinkielineen eri kieliä, jolloin lapsen nimen pitäisi sopia kummankin vanhemman äidinkieleen. (Saarelma-Paukkala 2017: 79, 124). Tällaista ilmiötä ei tosin esiintynyt informanttien perusteluissa.

4.7. Nimi löytyy nimipäiväkalenterista

Tässä luvussa käsittelen sitä, kuinka moni lapsi aineistostani on saanut nimensä sen perusteella, että nimi löytyy nimipäiväkalenterista. Kiviniemellä (1982) ei ole omassa aineistossaan tilastoitua tietoa siitä, miten nimen löytyminen nimipäiväkalenterista on vaikuttanut lapsen nimenvallintaan.

Kuviossa 15 havainnollistan sitä, miten informantit ovat suosineet nimen löytymistä nimipäiväkalenterista nimenvallintaperusteena.

KUVIO 15. Nimi löytyy nimipäiväkalenterista.

Kuviosta 15 käy ilmi, että suurin osa informanteista ei pidä nimen löytymistä nimipäiväkalenterista merkityksellisenä nimenvaihtoperusteena (64 informanttia). Vastaavasti pienin osa aineistoni informanteista pitää nimen löytymistä nimipäiväkalenterista paljon merkityksellisenä (9 informanttia) tai hieman merkityksellisenä nimeämisperusteena (25 informanttia). Tutkimustulos sopii aikaisempaan tutkimustietoon siitä, kuinka nimipäiväyttömien nimien osuus on lisääntynyt 2000-luvulla. Vielä 1900-luvulla 90 % annetuista nimistä sisältyy suomenkieliseen nimipäiväkalenteriin, mutta 2000-luvulla vain 80 %. (Kiviniemi 2006: 158).

Olen nostanut taulukkoon 15 perusteluita informanteilta, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hyvin vähän merkityksellisenä sekä informanteilta, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hieman merkityksellisenä.

TAULUKKO 15. Nimi löytyy nimipäiväkalenterista.

Nimenvalintaperusteiden tarkennukset	Mainintojen lukumäärä	Lasten nimet
Hyvin vähän merkitystä (2)		
nimipäivä ei ole kynnyskysymys nimenvalinnassa	2	<i>Aatos, Elja</i>
kalenteria käytettiin nimenvalinnassa	1	<i>Ville</i>
nimipäivää voi tarvittaessa juhlia ilman kalenteria	1	<i>Meeri</i>
Hieman merkitystä (3)		
haluttiin lapselle perinteen nimi	2	<i>Hilkka, Valma</i>
haluttiin lapselle yleinen nimi	1	<i>Alisa</i>
nimi löytyy kalenterista	1	<i>Ninni</i>
nimi löytyy ruotsalaisesta kalenterista	1	<i>Alfons</i>

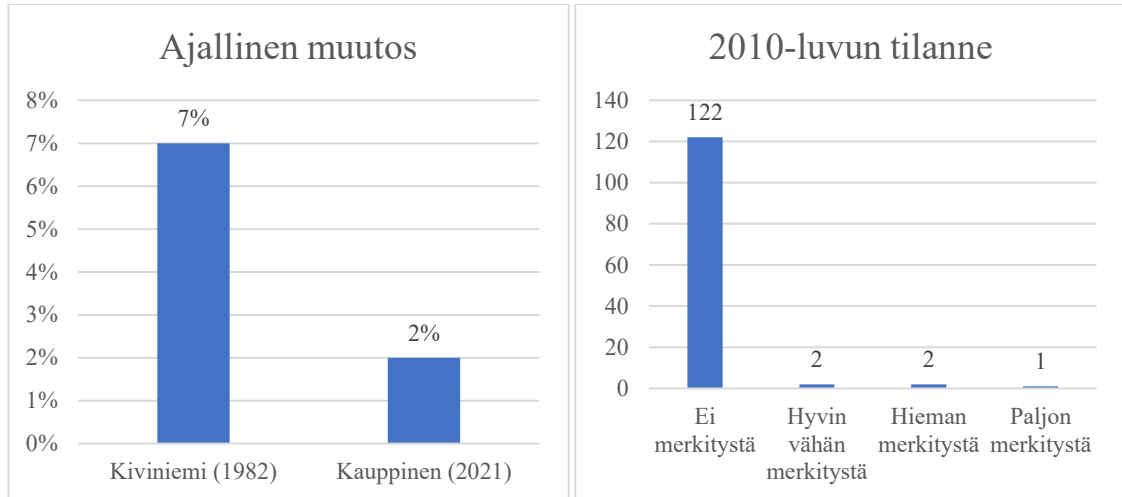
Informantit, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hyvin vähän merkityksellisenä, eivät ole pääsääntöisesti pitäneet nimen löytymistä nimipäiväkalenterista kynnyskysymyksenä. Yksi informantti kertoo, että nimipäiväkalenteria on käytetty nimenvalinnan apuna. Toinen informantti taas kertoo, että nimipäivää voi juhlia myös ilman kalenteria, joten nimi-päivä on kuitenkin informantille tai informantin lapselle jollakin tavalla merkityksellinen.

Informantit, jotka ovat pitäneet nimeämisperustetta hieman merkityksellisenä, ovat halunneet valita lapselleen perinteisen tai muuten yleisen nimen. Yksi informantti kertoo, että lapsen nimi löytyy kalenterista, ja toinen kertoo, että nimeä ei löydy suomalaisesta kalenterista, mutta nimipäivää voi juhlia ruotsalaisen kalenterin mukaan. Taulukkoon nostamistani lasten nimistä kahdella lapsella, *Elja* ja *Alfons*, ei ole nimipäivää suomenkielisessä nimipäiväkalenterissa (Yliopiston almanakka, viitattu 2.10.2020).

4.8. Lapsen syntymä- tai kastepäivän tai muun merkkipäivän nimipäivä

Tässä luvussa käsittelen sitä, onko aineistossani lapsia, jotka ovat saaneet nimensä syntymä- tai kastepäivän tai muun merkkipäivän nimipäivän mukaan. Lisäksi tarkastelen nimenantoon vaikuttaneita tekijöitä.

Kuviossa 16 havainnollistan sitä, kuinka nimeämisperusteen suosio vaihtelee minun tutkimuksessani ja Kiviniemen (1982) tutkimuksessa. Lisäksi tarkastelen sitä, miten nimeämisperusteen suosio on jakautunut omassa tutkimuksessani.

KUVIO 16. Lapsen syntymä- tai kastepäivän tai muun merkkipäivän nimipäivä.

Kuvion 16 vasemmanpuoleisesta diagrammista voi päätellä, että lapsen syntymä- tai kastepäivän tai muun merkkipäivän nimipäivän mukaan nimeäminen on 2010-luvulla harvinaisempaa (2 %) kuin Kiviniemen (1982) aineistossa (7 %). Kuvion 16 oikeanpuoleisesta diagrammista näkee, että suurin osa informanteista ei pidä nimeämisperustetta lainkaan merkityksellisenä (122 informanttia). Vain yksi informantti on pitänyt nimeämisperustetta paljon merkityksellisenä, ja kaksi informanttia on maininnut, että nimeämisperusteella on ollut hieman vaikutusta nimenantoon.

Tapa antaa lapselle nimi syntymä- tai kastepäivän tai muun merkkipäivän nimipäivän mukaan on harvinaistumassa. Havainto tukee myös aikaisempaa tutkimustietoa asiasta. Esimerkiksi Ainiala ym. (2008: 236) toteavat, että syntymä- tai kastepäivän nimipäivän mukaan nimeäminen on nykypäivänä harvinainen tapa.

Olen nostanut taulukkoon 16 perusteluita informanteilta, jotka ovat kertoneet, ettei nimeämisperusteella ollut lainkaan merkitystä ja informanteilta, jotka ovat kertoneet, että nimeämisperusteella on ollut hieman merkitystä.

TAULUKKO 16. Lapsen syntymä- tai kastepäivän tai muun merkkipäivän nimipäivä.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintojen lukumäärä	Lasten nimet
Ei merkitystä (1)		
ei merkitystä	9	<i>Eemi, Eemil-Eepi, Inkeri, Taika, Liisa, Henri, Hilikka, Aatos, Jalmari</i>
lapselle halutaan järjestää kahdet omat juhlat	2	<i>Meeri, Valma</i>
kävi mielessä, mutta ei edennyt toteutukseen	1	<i>Elisa</i>
Hieman merkitystä (3)		
lapsen toinen nimi	1	<i>Alisa</i>
sama nimipäivä kuin sukulaisella	1	<i>Miska</i>

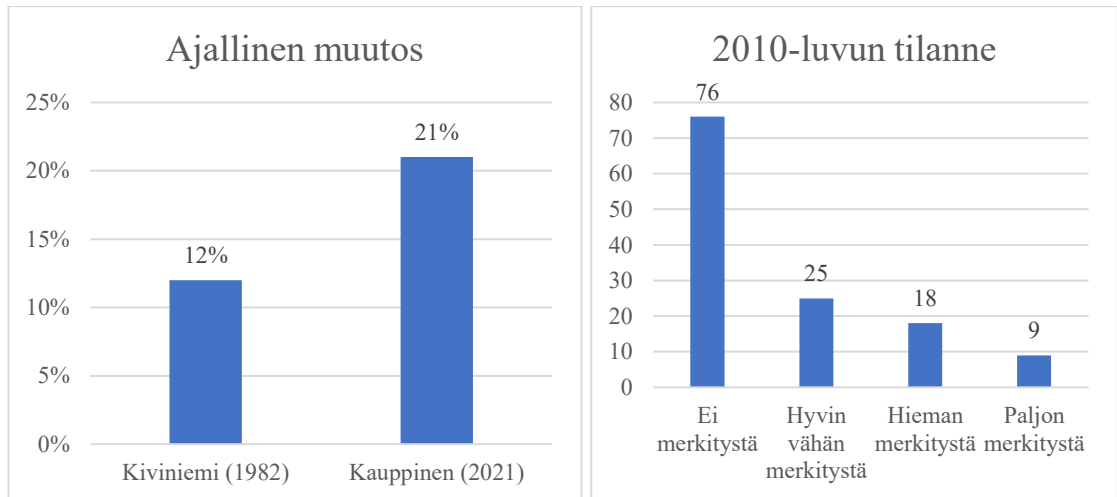
Suurin osa informanteista, jotka ovat kertoneet, että nimeämisperusteella ei ole lainkaan merkitystä, ei ole perustellut vastaustaan. Kuitenkin kaksi informanttia mainitsee, että lapselle halutaan järjestää kahdet omat juhlat eli syntymäpäivä- ja nimipäiväjuhlat. Myös Ainiala ym. (2008: 236) toteavat, että nykyään vanhemmat yrittävät tietoisesti valita lapselleen nimen, jonka nimipäivä ei olisi lähellä lapsen syntymäpäivää. Yksi informantti on kertonut, että lapsen nimeämisessä harkittiin syntymä- tai kastepäivän nimipäivänä juhlittavaa nimeä, mutta ajatus ei edennyt toteutukseen asti.

Aineistossani on yksi nimi, *Alisa*, joka on annettu lapsen syntymä- tai kastepäivän nimipäivän mukaisesti. *Miskalla* on puolestaan sama nimipäivä kuin toisella sukulaisella.

4.9. Nimi liittyy perheen maailmankatsomukseen tai arvoihin

Tässä luvussa käsittelen sitä, miten perheen maailmankatsomus tai arvot ovat vaikuttaneet lapsen nimenantoon, sekä sitä, kuinka paljon omassa aineistossani on lapsia, joiden nimenantoon perheen maailmankatsomus tai arvot ovat vaikuttaneet.

Havainnollistan kuviossa 17 sitä, kuinka monen lapsen nimenantoon perheen maailmankatsomus tai arvot ovat vaikuttaneet Kiviniemen (1982) tutkimuksessa ja minun omassa tutkimuksessani.

KUVIO 17. Nimi liittyy perheen maailmankatsomukseen tai arvoihin.

Kuviossa 17 esiintyvän vasemmanpuoleisen diagrammin mukaan perheen maailmankatsomus ja arvot ovat vaikuttaneet lasten nimenantoon enemmän omassa aineistossani (21 %) kuin Kiviniemen (1982) aineistossa (12 %). Kuviossa 17 esiintyvän oikeanpuoleisen diagrammin mukaan nimeämisperuste ei kuitenkaan ole ollut suosittu nimeämisperuste. Suurin osa informanteista on kertonut, että nimeämisperusteella ei ole ollut lainkaan vaikutusta lasten nimenvalkintaan (76 informanttia). Pienin osa informanteista on kertonut, että nimeämisperusteella on ollut paljon merkitystä (9 informanttia).

Vaikka suurin osa tutkimukseni informanteista on kertonut, että perheen maailmankatsomus ja arvot eivät ole vaikuttaneet lapsen nimenvalkintaan, kyse voi olla myös siitä, että vanhempi ei ole tiedostanut kyseisten asioiden vaikuttaneen lapsen nimenvalkintaan. Nimenvalkintaa voi pitää yksilöllisen kulttuuritaustan tuotteena, johon voi vaikuttaa muun muassa sosiaalis-taloudelliset tekijät ja vanhempien koulutus. Erilaiset kulttuuritekijät voivat vaikuttaa siis tiedostamatta vanhempien nimimakuun. (Ainiala ym. 2008: 237.)

Olen nostanut taulukkoon 17 perusteluita informanteilta, jotka ovat kertoneet, että perheen maailmankatsomuksella tai arvoilla on ollut hyvin vähän merkitystä lapsen nimenvalkinnassa, sekä informanteilta, jotka ovat kertoneet, että perheen maailmankatsomus tai arvot ovat vaikuttaneet paljon lapsen nimenvalkintaan. Ensimmäiset perustelutyypit käsittelevät sitä, miksi perheen maailmankatsomus tai arvot ovat vaikuttaneet hyvin vähän lapsen nimenantoon. Loput perustelutyypit kertovat siitä, miten perheen maailmankatsomus tai arvot ovat vaikuttaneet lapsen nimenantoon.

TAULUKKO 17. Nimi liittyy perheen maailmankatsomukseen tai arvoihin.

Nimervalintaperusteiden tarkennukset	Mainintojen lukumäärä	Lasten nimet
Hyvin vähän merkitystä (2)		
suomalainen nimi	4	<i>Elisa, Hilikka, Roosa-Ilona, Sylvi</i>
nimi löytyy Raamatusta	2	<i>Noomi, Tuomas</i>
ei raamatullista nimeä	2	<i>Enne, Meeri</i>
luontonimi	1	<i>Sylvi</i>
Paljon merkitystä (4)		
kieli-identiteetti	2	<i>Sigga-Maaret, Simmä</i>
ei raamatullista nimeä	2	<i>Jalmari, Valma</i>
poliittiset arvot	1	<i>Kielo</i>
sukuyhteys	1	<i>Sigga-Maaret</i>
luontonimi	1	<i>Valma</i>

Informanttien perusteluista nousi samoja piirteitä esiin huolimatta siitä, kuinka paljon nimeämisperuste on painanut lapsen nimenvallinnassa. Informantit, jotka ovat kertoneet nimeämisperusteella olleen hyvin vähän merkitystä, ovat perustelleet nimeämisperusteen suosimista suomalaisuudella, nimen raamatullisuudella, nimen ei-raamatullisuudella sekä nimen liittymisestä luontoon.

Informantit, jotka ovat kertoneet nimeämisperusteella olleen paljon merkitystä, ovat perustelleet nimeämisperusteen suosimista kieli-identiteetillä, nimen ei-raamatullisuudella, poliittisilla arvoilla, sukuyhteyden ilmaisemisella sekä nimen liittymisellä luontoon. Perheen maailmankatsomukseen ja arvoihin liittyvien tekijöiden, kuten nimen raamatullisuuden tai ei-raamatullisuuden, luontonomien ja poliittisten arvojen, tiedetään olevan keskeisiä nimenantoperusteita (Ainiala ym. 2008: 237).

Edellä mainittujen asioiden lisäksi on syytä pohtia sitä, kuinka vanhempien sosioekonominen asema ja asemaan liittyvät arvot vaikuttavat lasten nimenvallintaan. Saarelma-Paukkala (2017) on havainnut, että Helsingin eri asuinalueilla nimetään lapsia eri tavalla. Helsingin varakkailta alueilla lapsien etunimet ovat kansainvälisempiä (*Stella, Elsa, Oliver, Felix*), kun taas Kallion ja Käpylän alueilla lapsille annetaan luontonimiä. Kallion ja Käpylän alueella tiedetään olevan paljon vihreiden äänestäjiä. (Saarelma-Paukkala 2017: 74–76, Pajari 2015.) Vanhempien sosioekonomisen aseman on todettu myös kansainvälisessä tutkimuksessa vaikuttavan jonkin verran lapsen nimenvallintaan (Aldrin 2017: 54–57). En ole kuitenkaan selvittänyt informanttien asuinpaikkoja tai sosioekonomisia

taustoja, joten niiden vaikutusta lapsen nimenantoon ei voi tässä tutkimuksessa selvittää. Koska vaikutus on kuitenkin tunnistettu (Aldrin 2017), katson oleelliseksi mainita sen mahdollisen vaikutuksen oman tutkimukseni tuloksiin.

5. YHTEENVETO

Tässä luvussa tarkastelen keskeisimpiä tutkimustuloksiani sekä vastaan tutkimuskysymyksiini. Teen myös yhteenvedon keskeisimmistä tutkimustuloksista. Luvussa 5.1. vastaan tutkimuskysymykseen siitä, miten nimeämisperusteet ovat muuttuneet Kiviniemen (1982) julkaiseman tutkimuksen jälkeen. Luvussa 5.2. tarkastelen sitä, millaisia nimenantoon vaikuttavia tekijöitä 2010-luvulla syntyneiden lasten nimeämisessä esiintyy. Vastaan siis tutkimuskysymykseen siitä, millaisia nimeämisperusteita on suosittu 2010-luvulla.

5.1. Vertaileva tutkimus: nimenannon uudet tuulet

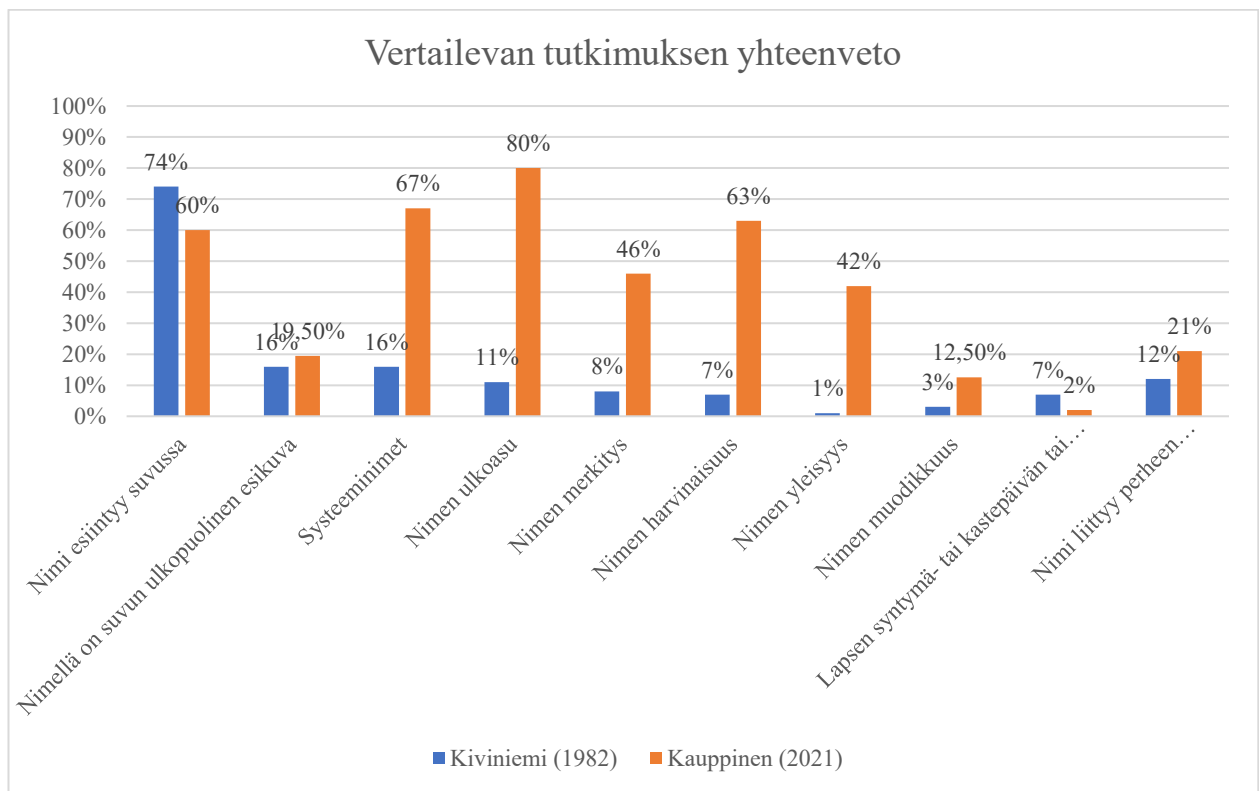
Tässä luvussa vastaan tutkimustulokseen 1 siitä, miten yleisimmät nimeämisperusteet ovat muuttuneet Kiviniemen (1982) julkaiseman tutkimuksen jälkeen. Tutkimustuloksia tarkastellessa on syytä ottaa huomioon, että oma tutkimukseni sisältää enemmän nimeämisperusteita kuin Kiviniemen (1982) tutkimus. Kiviniemi (1982) on käsitellyt systeeminimet kokonaisuutena. Minä puolestani olen käsitellyt lapsen nimen yhteiset piirteet vanhempien nimien kanssa ja sisarusten nimien kanssa erikseen. Lisäksi olen käsitellyt nimen tuoreuden, nimen ajattomuuden, nimen kansainvälisyyden ja nimen löytymisen nimipäiväkalenterista nimeämisperusteina, mutta Kiviniemi (1982) ei ole käsitellyt. Näitä nimeämisperusteita tarkastelen luvussa 5.2.

Lisäksi tutkimustuloksia tarkastellessa on syytä muistaa, että en ole pyrkinyt toistamaan Kiviniemen (1982) tutkimuksen tutkimusasetelmaa, joten tutkimustuloksemme eivät ole täysin verrattavissa toisiinsa. Olen tarkastellut luvussa 3.2.1. tarkemmin tutkimuksen kvantitatiivisen osan ongelmakohtia.

Tämän lisäksi tutkimustuloksia vääristää hieman se, mitä asioita minä ja Kiviniemi (1982) olemme luokitelleet nimeämisperusteisiin sisältyvän. Esimerkiksi Kiviniemi (1982) on luokitellut kansainvälistettyjen nimien sisältyvän kirjallisuusnimiin, jotka on puolestaan luokiteltu suvun ulkopuolisiksi esikuviksi. Minä käsittelen kansainvälistetyt nimet omana nimeämisperusteena. Kun nämä asiat otetaan huomioon, tämän luvun tutkimustuloksia tulee tulkita suuntaa antavina. Tutkimustulokset implikoivat nimimuodin

muuttumisen tekijöitä sekä sitä, kuinka merkityksellisimmät nimeämisperusteet ovat muuttuneet viimeisten 40:n viime vuoden aikana.

Olen koonnut kuvioon 18 kaikki vertailevaa tutkimusta havainnollistaneet kaaviot, joita olen tulkinnut analyysiluvussa. Sininen pylväs havainnollistaa Kiviniemen (1982) tutkimuksessa esiintyneiden nimeämisperusteiden suosiota. Oranssi pykälä havainnollistaa omassa tutkimuksessani esiintyneiden nimeämisperusteiden yleisyyttä. Tutkimustulokset on havainnollistettu prosenteissa. Tutkimustuloksia tulkitessa on myös syytä muistaa, että olen laskenut nimeämisperusteiden suosion neliportaisella asteikolla. Kiviniemi puolestaan on selvittänyt nimeämisperusteiden suosion nimenantotarinoiden kautta (katso liite 1).

KUVIO 18. Vertailevan tutkimuksen tutkimustulokset.

Kuten kuviosta 18 huomaa, lähes kaikkien nimeämisperusteiden kohdalla nimeämisperusteiden huomioimisen määrä on lisääntynyt huomattavasti, kun omia tutkimustuloksiani vertaa Kiviniemen (1982) tutkimustuloksiin. Tutkimusten väliset suuret erot johtuvat osittain ratkaistuista, joita tein tutkimustuloksia havainnollistavien kaavioiden kokoamisen alussa. Informanttien vastaukset siitä, että nimeämisperusteella on hieman

merkitystä (3), implikoivat sitä, että nimeämisperuste on vaikuttanut lapsen nimenvalkintaan, ja siten olen uskonut niiden olevan oleellisia vastauksia kvantitatiivisen analyysin kannalta. Jos olisin ottanut huomioon vain vastaukset, joissa nimeämisperusteella on paljon merkitystä (4), erot tutkimusten välillä olisivat olleet pienemmät ja osittain jopa päinvastaiset. Havainnollistan esimerkiksi luvun 4.6.4. kuviossa 12 nimen muodikkuutta, jonka mukaan 2 informanttia on kertonut, että nimeämisperusteella on paljon merkitystä. 14 informanttia on puolestaan kertonut, että nimeämisperusteella on hieman merkitystä. Tutkimustulokset olisivat olleet siis erilaiset, jos olisin ottanut huomioon vain vastaukset, joiden mukaan nimeämisperusteella on ollut paljon merkitystä lapsen nimenvalkinnassa.

Suuret erot nimeämisperusteiden suosiossa tutkimusten välillä selittyvät myös sillä, että minun tutkimukseni informanteilla tietyllä nimeämisperusteella on voinut olla hieman merkitystä tai paljon merkitystä, jos kyseisen nimeämisperuste ei toteudu lapsen nimenannossa (esim. sillä on paljon merkitystä, että lapsen nimi ei ole muodikas), kun taas Kiviniemen (1982) tutkimuksessa vastaavasta ilmiöstä ei ole viitteitä.

Suvun ulkopuolisen esikuvan mukaan nimeäminen, systeeminimet, nimen ulkoasu, nimen merkitys, nimen harvinaisuus, nimen yleisyys, nimen muodikkuus ja nimen liittyminen perheen maailmankatsomukseen ja arvoihin ovat yleisempiä nimeämisperusteita omassa tutkimuksessani kuin Kiviniemen (1982) tutkimuksessa. Edellä mainitun pohdinnan lisäksi tutkimustuloksiin vaikuttanee ennen kaikkea nimenannon yksilöllistyminen. Uusien etunimien määrä on kasvanut 2000-luvulla, ja siihen on vaikuttanut esimerkiksi muista kielistä lainatut nimet sekä vanhempien keksimät uniikit nimet (Saarelma-Paukka 2017: 67). Kun nimiä on enemmän tarjolla, yhä useampia nimeämisperusteitakin voidaan ottaa huomioon lapsen nimenvalkinnassa.

Nimeämisperusteiden suosio on laskenut kahden nimeämisperusteen kohdalla, kun tutkimustuloksia vertaa Kiviniemen (1982) tutkimustuloksiin. Ensinnäkin nimen esiintyminen suvussa ei ole ollut niin yleistä omassa tutkimuksessani kuin Kiviniemen tutkimuksessa. Tutkimustulokset viittaavat siis siihen, että suvun mukaan nimeäminen ei ole ollut 2010-luvulla yhtä merkityksellinen nimeämisperuste kuin ennen 1980-lukua. Tämä ilmiö on jo tosin tunnistettu, sillä suvun mukaan nimeämisen harvinaistumisesta on ollut viitteitä jo 1970-luvulla (Ainiala 2008: 233). Suvun mukaan nimeäminen on ollut yleisempää ennen 1900-lukua, jolloin lapset saivat nimensä esimerkiksi isovanhemmilta, vanhempien

sisaruksilta ja kummeilta. Suvun mukaan nimeämisen harvinaistuminen ja suvun mukaan nimeämisen tavat (esim. suvun mukaan nimeäminen on nykyään yleisempää jälkinimissä) viittaa myös yleisempään ilmiöön nimenannon yksilöllistymisestä. (Ainiala 2008: 233).

Toinen nimeämisperuste, joka on ollut yleisempi nimeämisperuste Kiviniemen (1982) kuin minun tutkimuksessani, on lapsen syntymä- tai kastepäivän tai muun merkkipäivän nimipäivä. Kuten jo luvussa 4.8. totesin, tutkimustulokseni tukevat aikaisempaa tutkimustietoa siitä, että lapsen nimeäminen syntymä- tai kastepäivän mukaan on nykyään harvinainen tapa (Ainiala ym. 2008: 236).

Kuten luvun alussa mainitsin, Kiviniemen (1982) tutkimus ei sisällä kaikkia niitä nimeämisperusteita, joita itse olen käsitellyt. Nämä nimeämisperusteet ovat nimen tuoreus, nimen ajattomuus, nimen kansainvälisyys ja nimen löytyminen nimipäiväkalenterista. Se, että näitä nimeämisperusteita ei juurikaan käsitellä Kiviniemen (1982) tutkimuksessa, on jo itsessään tutkimustulos, joka kertoo nimeämisen tapojen muutoksesta. Esimerkiksi Saarelma-Paukkala (2017: 79) on esittänyt, että kansainväliset nimet ovat yleistyneet matkustelun ja kansainvälisen median ja populaarikulttuurin kautta.

Nimen tuoreus, nimen ajattomuus ja nimen löytyminen nimipäiväkalenterista ovat mahdollisesti sellaisia nimeämisperusteita, joita ei ole aikaisemmin tarvittu. Olen pohtinut tutkimuksessani yhteisöllisen ja yksilöllisen nimenannon vaikutusta tutkimustuloksiin. Kiviniemi (2006: 63) on esimerkiksi kertonut, että 1900-luvun alusta 1970-luvulle kolme neljäsosaa kastetuista on saanut nimensä 50 yleisimmän nimen joukosta. Vasta 1970-luvulla käyttöön tuli enemmän uusia etunimiä. Tämän ilmiön pohjalta ajattelen, että ennen 1970-lukua nimen tuoreudella tai ajattomuudella tai nimen löytymisellä nimipäiväkalenterista ei ole ollut merkitystä, koska yhteisöllinen nimenanto on ollut niin leimaava tekijä nimenannossa ennen 1970-lukua.

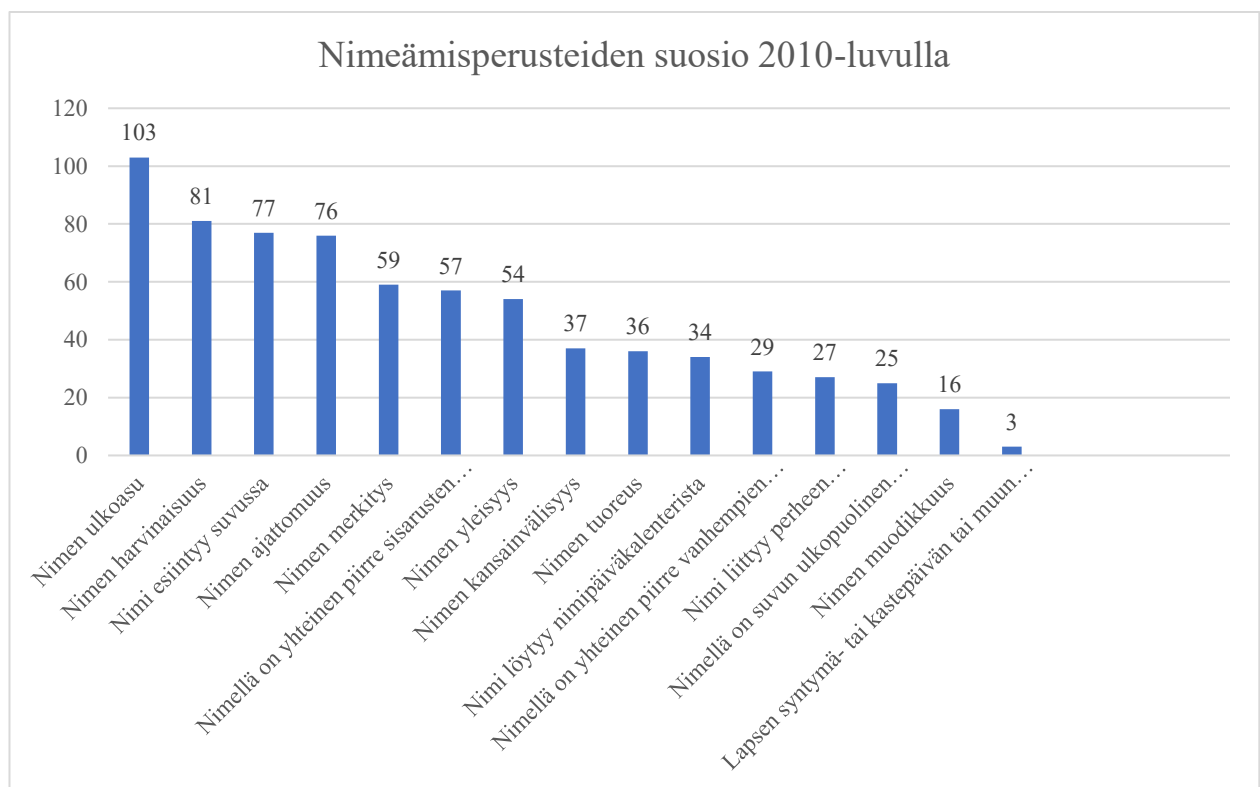
5.2. Yksilöllisiä nimivalintoja ja nimenantoon vaikuttavia tiedostamattomia tekijöitä

Tässä luvussa vastaan tutkimuskysymykseen 2 eli siihen, millaisia nimeämisperusteita lasten nimeämisessä on otettu huomioon 2010-luvulla. Olen koonnut kuvioon 19

nimeämisperusteet yleisimmästä vähiten yleisempään. Olen ottanut kuviota kootessani huomioon ne informanttien vastaukset, joiden mukaan nimeämisperusteella on ollut hieman merkitystä (3) tai paljon merkitystä (4).

Tutkimustuloksia tarkastellessa on syytä ottaa huomioon, että informantit ovat joidenkin nimeämisperusteiden kohdalla pitäneet hieman merkityksellisenä tai paljon merkityksellisenä sitä, että nimellä on tietty ominaisuus (nimi on muodikas) tai että nimellä ei ole tiettyä ominaisuutta (nimi ei ole muodikas). Informantit ovat pitäneet esimerkiksi paljon merkityksellisenä sitä, että nimi on muodikas tai että nimi ei ole missään tapauksessa muodikas. Tutkimustuloksia ei voi siis tulkita niin, että 54 lasta on saanut muodikkaan nimen, vaan että 16 lapsen kohdalla on ollut hieman merkityksellistä tai paljon merkityksellistä, että nimi on muodikas tai ei ole missään tapauksessa muodikas.

KUVIO 19. Nimeämisperusteet 2010-luvulla.

Kuten kuviosta 19 käy ilmi, nimen ulkoasu on yleisin nimenantoperuste, joka on otettu huomioon lasten nimeämisessä. Informanttien 128 lapsesta nimen ulkoasu on vaikuttanut 103 lapsen nimeämiseen. Lähes yhtä yleisiä nimeämisperusteita ovat nimen harvinaisuus (81 mainintaa), nimen esiintyminen suvussa (77 mainintaa) sekä nimen ajattomuus (76

mainintaa). Tämän jälkeen yleisimpiä nimenantoperusteita ovat nimen merkitys (59 mainintaa), nimen yhteinen piirre sisarusten nimien kanssa (57 mainintaa) sekä nimen yleisyys (54 mainintaa).

Harvinaisempia nimenantoperusteita ovat nimen kansainvälisyys (37 mainintaa), nimen tuoreus (36 mainintaa) sekä nimen löytyminen nimipäiväkalenterista (34 mainintaa), nimen yhteinen piirre vanhempien nimien kanssa (29 mainintaa), nimen liittyminen perheen maailmankatsomukseen tai arvoihin (27 mainintaa) sekä nimen suvun ulkopuolinen henkilöesikuva ovat harvinaisia nimenantoperusteita (25 mainintaa). Aineistostani nousseet harvinaisimmat nimeämisperusteet ovat nimen muodikkuus (16 mainintaa) sekä lapsen nimeäminen lapsen syntymä- tai kastepäivän mukaisesti (3 mainintaa).

2010-luvun lasten nimenantoa vaikuttaa leimaavan nimenannon yksilöllisyys. Yksilöllisyyttä ei tosin haeta kansainvälisillä tai uniikeilla itsemuodostetuilla etunimillä, kuten hypoteesissani arvelin. Lapsille valitaan siis yleisessä käytössä olevia nimiä, jotka eivät ole olleet yleisiä lapsen ikäluokassa. Havaitsemani ilmiö selittänee siis sen, miksi sekä nimen harvinaisuus että nimen yleisyys ovat suhteellisen suosittuja nimeämisperusteita.

Tutkimustulosten kannalta on kuitenkin mielenkiintoista, että kaksi suosituinta nimeämisperustetta, nimen ulkoasu ja nimen harvinaisuus, eivät vaikuta liittyvän toisiinsa. Nimen ulkoasun kohdalla informanttien perustelut ovat yksinomaan liittyneet nimen miellyttävyyteen ja käytännöllisyyteen. Analysoimistani vastauksista ei noussut esimerkiksi ilmi sitä, että lapsen nimeen olisi haluttu ulkoasun tai äänneasun avulla yksilöllisyyttä. Myöskään suvun mukaan nimeäminen ei vaikuta liittyvän nimen ulkoasuun tai harvinaisuuteen. Useimmat informantit ovat joko halunneet jatkaa suvun perinnettä sukulaisen mukaan nimeämisessä tai nimellä on haluttu muistaa tiettyä sukulaista.

Tutkimustuloksia tarkastellessa tulee ottaa huomioon nimenannon tiedostamattomat tekijät. Kiviniemi (2006: 128) nimittää tiedostamattomia tekijöitä tunteiksi, ihastumiksi ja sattumiksi, mutta esimerkiksi Aldrin (2017: 45) ajattelee nimenannon olevan vanhempien oman identiteetin tarkastelua, jota heijastetaan lapsen nimeämiseen.

Nimenannon tiedostamattomuus on noussut esiin tiettyjen nimeämisperusteiden kohdalla sen takia, että informanttien vastaukset eivät ole korreloineet aikaisemman

tutkimustiedon kanssa. Tällaisia nimeämisperusteita ovat esimerkiksi nimen muodikkuus, nimeäminen suvun ulkopuolisen esikuvan mukaan, lapsen nimen yhteinen piirre vanhempien nimien kanssa, nimen liittyminen perheen maailmankatsomukseen tai arvoihin sekä mahdollisesti nimen ajattomuus. Jokaisen nimeämisperusteen kohdalla tutkimustulokset viittaavat siihen, että nimeämisperusteita ei välttämättä ole mietitty lapsen nimenvallinnassa. Olennaista on pohtia sitä, ovatko nimeämisperusteet kuitenkin vaikuttaneet lapsen nimeämisen taustalla tiedostamattomasti.

Nimen muodikkuuden kohdalla tämä tarkoittaa Kiviniemen (2006) tunnistamaa sosiaalista vaistoa. Sosiaalisen vaiston avulla vanhemmat voivat valita lapselleen ajan nimitykseen sopivan nimen, vaikka se ei olisi tarkoitus. Myös Pirkola (2012: 49) on huomannut, että sellaisia nimiä pidetään yleisesti miellyttävänä, jotka ovat olleet viime aikoina suosittuja. Suvun ulkopuolisen henkilöesikuvan mukaan nimeäminen voi ilmetä Pirkolan (2012) tunnistaman ilmiön perusteella siitä, että erilaiset henkilökohtaiset kokemukset erilaisista nimenkantajista voivat vaikuttaa siihen, kuinka miellyttävänä nimi koetaan. Lapsen nimen yhteinen piirre vanhempien nimien kanssa on todettu yleiseksi asiaksi, joka on suurimmalta osin tiedostamatonta sattumaa (Moilanen 2016: 21–22). Lapsen nimen liittyminen perheen maailmankatsomukseen tai arvoihin liittyy ainakin Aldrinin (2017: 45) tunnistamaan ilmiöön siitä, että vanhempien identiteetti vaikuttaa lapsen nimenvallintaan. Lisäksi Ainiala ym. (2008) ovat todenneet maailmankatsomuksen ja arvojen liittyvän vahvasti lapsen nimenantoon.

Nimen ajattomuuden ja nimen tuoreuden pohjaan Heinosen (2008: 113–116) esittämiin tutkimustuloksiin siitä, että maallikot ovat tietoisia etunimien suosionvaihtelusta ja osaaavat liittää etunimiä niihin ikäluokkiin, joissa ne ovat yleisimmillään. Omassa tutkimuksessani informanttien tietoisuus etunimien suosionvaihtelusta voi olla sekä tietoista että tiedostamatonta, sillä osa informanteista on nostanut perusteluissaan esiin tietoisuuden suosionvaihtelusta ja sen vaikutuksesta lapsen nimenvallintaan.

Eniten nimenantoon vaikuttavat nimeämisperusteet 2010-luvulla ovat siis nimen ulkoasu, nimen harvinaisuus, nimen esiintyminen suvussa sekä nimen ajattomuus. Keskeisin tutkimustulokseni on se, että vanhemmat haluavat lapsilleen yksilöllisiä nimiä, jotka ovat kuitenkin yleisessä käytössä. Vanhemmat valitsevat lapsilleen käytännöllisiä nimiä, joiden pituus ja äänneasu ovat vanhemmalle mieluisia. Suvun mukaan nimeäminen on

edelleen yleistä, ja suvusta valitaan joko itseä miellyttäviä nimiä tai sellaisia nimiä, joiden nimenkantajaa halutaan muistaa.

6. PÄÄTÄNTÖ

Tässä pro gradu -tutkielmassa olen selvittänyt 2010-luvulla syntyneiden lasten nimeämisperusteita. Lisäksi olen tehnyt vertailevaa tutkimusta, jonka tavoitteena on ollut selvittää, millä tavoin lasten nimeäminen on muuttunut viimeisten 40 vuoden aikana. Olen hyödyntänyt vertailevassa tutkimuksessani Eero Kiviniemen (1982) tutkimusta Mikä lapselle nimeksi? Olen kerännyt aineistoni sähköisellä kyselylomakkeella. Olen analysoinut tutkimustani varten 87 kyselylomaketta ja tutustunut 128 lapsen nimeämisperusteisiin. Analysoimani nimeämisperusteet olen kuitenkin pohjannut Saarelma-Paukkalan (2017) esittämiin nimeämisperusteisiin:

1. Nimen harvinaisuus
2. Nimen yleisyys
3. Nimen tuoreus
4. Nimen muodikkuus
5. Nimi esiintyy suvussa
6. Nimellä on yhteinen piirre vanhempien nimien kanssa
7. Nimellä on yhteinen piirre sisarusten nimien kanssa
8. Nimellä on henkilöesikuva (julkisuudenhenkilö tai muu suvun ulkopuolinen tuttava)
9. Nimen merkitys
10. Nimen kansainvälisyys
11. Nimen ajattomuus
12. Nimen ulkoasu (pituus, taivuttaminen, ääntämys)
13. Lapsen syntymä- tai kastepäivän nimipäivä
14. Nimi löytyy nimipäiväkalenterista
15. Nimi liittyy perheen maailmankatsomukseen tai arvoihin

Olen hyödyntänyt tutkimuksessani sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista tutkimusmetodia. Kvantitatiivista tutkimusmetodia olen hyödyntänyt vertailevassa tutkimuksessa, jossa olen verrannut Kiviniemen (1982) tutkimuksessa esiintyneiden nimeämisperusteiden yleisyyttä omassa tutkimuksessani esiintyneiden nimeämisperusteiden yleisyyteen. Lisäksi hyödynnän kvantitatiivista tutkimusmetodia, kun tarkastelen eri nimeämisperusteiden suosiota omassa tutkimuksessani. Kvalitatiivista tutkimusmetodia, ja tarkemmin sanottuna laadullista sisällönanalyysia, olen hyödyntänyt analysoidessani informanttien perusteluista siitä, miksi he ovat suosineet tai eivät ole suosineet tiettyjä nimeämisperusteita.

Tutkimusongelmani on ollut siis selvittää, miten nimenanto on muuttunut 1980-luvulta 2010-luvulle. Tutkimuskysymykseni ovat olleet seuraavat:

1. Miten nimeämisperusteet ovat muuttuneet 1980-luvulta?
2. Millaisia nimeämisperusteita on suosittu 2010-luvulla?
3. Millaisia piirteitä 2010-luvulla syntyneiden lasten nimeämisestä nousee?

Olen esittänyt hypoteesissani, että 2010-luvulla syntyneet lapset saavat enemmän harvinaisia ja yksilöllisiä nimiä, jotka mielletään tuoreiksi ja erikoisiksi nimiksi. Olen myös arvellut, että suvun mukaan nimeäminen on 2010-luvulla harvinaisempi nimeämisperuste, mitä se on ollut 1980-luvulla ja sitä aikaisemmin. Olen lisäksi esittänyt, että informantit eivät pysty esittämään kaikkia lapsen nimeämiseen vaikuttaneita taustoja, sillä nimeämiseen vaikuttavat lähinnä tunteet ja sattumat.

Tutkimustuloksistani käy ilmi, että lähes kaikkien nimeämisperusteiden suosio (suvun ulkopuolinen esikuva, systeeminimet, nimen ulkoasu, nimen merkitys, nimen harvinaisuus, nimen yleisyys, nimen muodikkuus, nimen liittyminen perheen maailmankatsomukseen ja arvoihin) on noussut. Tämä tarkoittaa siis sitä, että mainitsemieni nimeämisperusteiden suosiminen on huomattavasti yleisempää omassa tutkimuksessani kuin Kiviniemen (1982) tutkimuksessa. Suvun mukaan nimeäminen sekä nimeäminen lapsen syntymä- tai kastepäivän mukaan ovat yleisempiä Kiviniemen (1982) tutkimuksessa kuin omassa tutkimuksessani. Kiviniemi (1982) ei ole käsitellyt tutkimuksessaan nimen tuoreutta, nimen ajattomuutta ja nimen kansainvälisyyttä nimeämisperusteina.

Arvelen nimeämisperusteiden yleistymiseen vaikuttavan se, että Suomessa on lisääntynyt etunimien määrä. Ilmiön taustalla on yhteisöllisen nimenannon väistyminen ja yksilöllisen nimenannon yleistyminen. Kun etunimiä on enemmän tarjolla, lapsen nimenvaihtoa tarkastellaan eri näkökulmista. Se, että nimen tuoreutta, nimen ajattomuutta ja nimen kansainvälisyyttä ei ole käsitelty Kiviniemen (1982) tutkimuksessa nimeämisperusteina, kertoo siitä, että nimeämisperusteille ei ole aikaisemmin ollut tarvetta. Hypoteesini on toteutunut siltä osin, että suvun mukaan nimeäminen on harvinaisempaa 2010-luvulla kuin ennen 1980-lukua.

Omassa tutkimuksessani nimeämisperusteita on suosittu tässä järjestyksessä: nimen ulkoasu, nimen harvinaisuus, nimen löytyminen suvusta, nimen ajattomuus, nimen merkitys, nimen yhteinen piirre sisaruksen nimen kanssa, nimen yleisyys, nimen kansainvälisyys, nimen tuoreus, nimen löytyminen nimipäiväkalenterista, nimen yhteinen piirre

vanhempien etunimien kanssa, nimen liittyminen perheen maailmankatsomukseen tai arvoihin, nimen suvun ulkopuolinen esikuva, nimen muodikkuus sekä lapsen nimeäminen lapsen syntymä- tai kastepäivän tai muun merkkipäivän mukaisesti. 2010-luvulla yleisimmät nimeämisperusteet ovat siis **nimen ulkoasu**, **nimen harvinaisuus**, **nimen löytyminen suvusta** sekä **nimen ajattomuus**. Harvinaisimmat nimeämisperusteet ovat puolestaan **nimen muodikkuus** sekä lapsen nimeäminen **lapsen syntymä- tai kastepäivän tai muun merkkipäivän** mukaisesti.

2010-luvun nimenantoa vaikuttaa leimaavan yksilöllisyys. Lapsille valitaan sellaisia nimiä, jotka ovat harvinaisia lapsen ikäluokassa, mutta ovat muuten yleisesti käytössä etuniminä. Tämä tarkoittaa siis sitä, että hypoteesini on toteutunut osittain. Vaikka lapsille halutaan valita harvinaisia etunimiä, harvinaisuutta ei haeta valitsemalla kansainvälisiä tai uniikkeja nimiä lapsille. Tutkimustulosten kannalta on myös mielenkiintoista, että vaikka nimen ulkoasu on yleisin nimeämisperuste, informanttien perusteluista ei ole käynyt ilmi, että lapsen nimeen haettaisiin yksilöllisyyttä nimen ulkoasun avulla. Sen sijaan nimien ulkoasussa otetaan huomioon nimen pituus, ääntöasu ja käytännöllisyys.

Tutkimustuloksista nousee esiin myös se, että aikaisempi tutkimustieto ei päde enää muuttaman nimeämisperusteen suosion kohdalla. Tällaisia nimeämisperusteita ovat nimen muodikkuus, nimeäminen suvun ulkopuolisen esikuvan mukaan, lapsen nimen yhteinen piirre vanhempien nimien kanssa ja nimen liittyminen perheen maailmankatsomukseen tai arvoihin. Yksikään näistä nimeämisperusteista ei ollut erityisen suosittu. Kuitenkin aikaisemman tutkimustiedon valossa tiedetään, että vanhemmilla on esimerkiksi usein sosiaalinen vaisto, jonka ansiosta lapsille valitaan tiedostamattomasti aikaan sopivia suosittuja nimiä (Kiviniemi 2006).

Kuten olen jo maininnut, tutkimukseni tuloksia tulee tulkita etenkin vertailevan tutkimuksen osalta suuntaa antavina. Jotta nimeämisperusteiden muutosta olisi voinut tarkastella oman tutkimukseni ja Kiviniemen (1982) tutkimuksen välillä, Kiviniemen (1982) tutkimuksen tutkimusasetelma olisi pitänyt toistaa. Oma tutkimusasetelmani aiheuttaa sen, että tutkimustulosten tulkintaa vaikeuttavat erot aineistojen koossa, nimeämisperusteiden määritelmä, nimeämisperusteiden määrä, informanttien vastausten analysoimisen tavat, etunimien ja jälkinimien analysoimisen tavat sekä nimeämisen tapojen muuttuminen. Näiden asioiden vuoksi nimeämisperusteiden suosion muutosten analysointi on ollut

usein jäämässä pois tutkimuksestani. Olen kuitenkin pitänyt oleellisena kuvata nimeämisperusteiden suosioiden muutosta, sillä muutos kuvaa myös aikaa, jossa tällä hetkellä elämme.

Tutkimustulosten kannalta on syytä myös miettiä informanttien taustoja. En ole kyselylomakkeessa kysynyt informanttien ikää, sukupuolta, asuinpaikkaa tai ammattia, vaikka nämä tekijät todennäköisesti voisivat vaikuttaa tulosten tulkintaan. Todennäköisesti vastaajien joukossa on paljon Pohjois-Pohjanmaalla ja Uudellamaalla asuvia ihmisiä, koska omat verkostoni ulottuvat näille alueille. Lisäksi kyselylomakettani on jaettu kielitieteilijöiden kesken eteenpäin, joten heidän vastauksensa voivat erota hieman maalikkojen vastauksista. Moni informantti olikin tietoinen esimerkiksi etunimien suosionvaihtelusta ja sosiaalisesta mausta.

Jotta tutkimusasetelma olisi onnistunut haluamallani tavalla, minun olisi pitänyt ottaa huomioon, millaisia vastauksia haluan tutkimukseen osallistuneilta informanteilta, jotta kysymyksenasettelu tutkimuksen kyselylomakkeessa olisi ollut onnistuneempi. Alun perin tarkoitukseni on ollut analysoida sitä, kuinka moni lapsi on saanut nimensä tietyn nimeämisperusteen mukaisesti. Kuitenkin keräämäni aineisto on muovannut tutkimusasetelmaa erilaiseksi. Olen siis joutunut analysoimaan sitä, millaisia nimeämisperusteita informantit ovat ottaneet huomioon lasten nimenvallinnassa. Sen sijaan, että tietäisin 16 lapsen saaneen muodikkaan nimen, tiedän, että 16 lapsen nimeämisen kohdalla informanteille on ollut tärkeää, että nimi on muodikas tai että nimi ei ole muodikas. Tässäkään mielessä tutkimustulokseni eivät ole täysin verrattavissa Kiviniemen (1982) tutkimustuloksiin, jossa mainitaan tarkat luvut siitä, kuinka moni lapsi on saanut nimensä tietyn nimeämisperusteen takia.

Tutkimustulokseni kertovat 2010-luvun keskeisimmistä tekijöistä, jotka vaikuttavat nimenantoon. Toisaalta tutkimustulokseni vahvistavat aikaisempaa tutkimustietoa nimenannon yksilöllistymisestä, ja toisaalta tutkimustulokseni kertovat yksilöllisen nimenannon piirteistä. Tutkimustulokseni herättävät myös kysymyksiä mahdollisista jatkotutkimusaiheista.

Jatkotutkimusaiheiden kannalta olisi mielekästä tutustua nimenannon tiedostamattomiin tekijöihin Suomessa. Esimerkiksi Ruotsissa on tutkittu vanhempien sosiaalisen aseman ja

identiteetin vaikutusta lasten nimenvalkintaan. Suomessa vastaavista ilmiöistä on viitteitä – esimerkiksi havainnot Helsingin postinumeralueiden ja lasten nimeämisen yhtäläisyydet – mutta tutkimuksia aiheesta ei ole juurikaan julkaistu. Kiviniemi (2006) on todennut, että lapsen nimenvalkintaan vaikuttavat lähinnä tunteet, ihastuminen ja sattumat. Tuleva etunimistöön ja lapsien nimeämiseen suuntautuva tutkimus voisi siis täsmentää tekijöitä, jotka vaikuttavat vanhempien tunteisiin, ihastumisiin ja sattumiin, joista lapsen nimi muodostuu.

LÄHTEET

- AINIALA, TERHI – SAARELMA, MINNA – SJÖBLOM, PAULA 2008: *Nimistöntutkimuksen perusteet*. Tampere: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- AINIALA, TERHI – SAARELMA-MAUNUMAA, MINNA 2006: Nimistöntutkimus yhä moniteellisempää. – *Virittäjä* 110 (1) s. 99–107.
- AINIALA, TERHI – ÖSTMAN, JAN-OLA (toim.) 2017: *Socio-onomastics. The pragmatics of names*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- ALDRIN, EMILIA 2017: Creating identities through the choice of first names. – Ainiala, Terhi & Östman, Jan-Ola (toim.), *Socio-onomastics. The pragmatics of names 2017* s. 45–68. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu. <https://verkkopalvelu.vrk.fi/nimipalvelu/>. (vierailtu 7.1.2021).
- ESKOLA, JARI – SUORARANTA, JUHA 2001: *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- ESKOLA, KSENIA 2013: *Suomalais-venäläisten lasten etunimet: valintaperusteet ja rakenne*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos.
- EMERY, HANNAH BETH 2013: *“What’s In a Name?” American Parents’ Search for the Perfect Baby Name*. University of California.
- HANNOLA, TUULA 2016: Lasten nimeäminen Helsingin Munkkiniemessä ja Vuosaarella 2000-luvulla. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- HEIKKILÄ, TARJA 2008: *Tilastollinen tutkimus*. Helsinki: Edita Prima Oy.
- HEINONEN, JAANA 2008: *”Nimi kertoo kaiken”*. Keski-suomalaisten henkilönnimiin liittyvät stereotypiat. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Joensuun yliopisto.
- Helsingin yliopiston almanakka 1979. Espoo: Weilin+Göös.
- Helsingin yliopiston almanakkatoimisto. <https://almanakka.helsinki.fi/fi/julkaisut/42-ajankohtaista/nimipaivatiedote/164-helsingin-yliopisto-ilahdutti-50-000-suomalaista.html>. (vierailtu 2.2.2021).
- HOFFMANN, ISTVÁN 2015: Fokuksessa suomalainen nimistöntutkimus. – *Virittäjä* 119 (1) s. 150–156.
- HONKAMÄKI, ANNAMARI 1990: *Etunimien valintaperusteista*. Pro gradu -esitelmä. Tampereen yliopiston suomen kielen laitos.

- HÄMÄLÄINEN, LASSE 2013: Mikä nimi on kaikkein suosituin? Suosiolukumenetelmä etunimien suosionvaihtelun tutkimuksessa. – *Virittäjä* 117 (1) s. 70–81.
- HÄMÄLÄINEN, LASSE – ESKOLA, KSENIA – KALLIO, MAIJA 2014: Kansainvälinen nimitystutkimus laajasti esillä Glasgow’ssa. – *Virittäjä* 118 (4) s. 589–593.
- KANANEN, JORMA 2008: *Kvantti. Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun*. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- KIM, JINHEE – LEE, KYUNGHWAN 2011: “What’s Your Name?”: Names, Naming Practices, and Contextualized Selves of Young Korean American Children. – *Journal of Research in Childhood Education* 25 s. 211–227.
- KIVINIEMI EERO 1983: *Rakkaan lapsen monet nimet. Suomalaisten etunimet ja nimenvalinta*. Espoo: Weilin+Göös kirjapaino.
- KIVINIEMI, EERO 2006: *Suomalaiset etunimet*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KURKI, KRISTIINA 2016: *“Pretty in both languages”. Nimenanto suomalais-amerikkalaisissa perheissä*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisen ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- NADAV, MEIR – EPHRAIM, MICHAEL – RABIN, STANLEY – SHIBER, ASHER 2011: Names and Narcissism: A Clinical Perspective and on How Parents Choose Names for Their Newborn – *A Journal of Onomastics* 59 s. 90–103.
- LAMPINEN ARJA 2001: Etunimien valinta. – Haasteellista kielenkäyttöä. – *Kielikello* 2/2001 s. 4–8.
- LÄHTEENMÄKI, IRMELI 1984: *Etunimien valintaperusteet*. Laudaturtyö. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- MARTIKAINEN, PÄIVI 2004: *Nimipäivättömät etunimet ja niiden nimenantoperusteet*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopiston suomen kielen, informaatiotutkimuksen ja logopedian laitos.
- MOILANEN, PIIA 2016: *Vanhempien etunimien vaikutus lasten nimeämisessä*. Suomen kielen kandidaatintutkielma. Oulun yliopisto.
- PAJARI, KATRIINA 2015: *Helsingiläiset antavat lapsilleen eri nimiä kuin muut suomalaiset*. Helsingin Sanomat 1.3.2015. <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000002804524.html> (vierailtu 8.1.2021).
- PATJAS, LIISA-MARIA – KORTESUO, KATLEENA 2015: *Uusi etunimikirja Aadasta Äijöön*. Hämeenlinna: Karisto Oy.

- PIRKOLA, SAARA 2012: *Etunimien herättämät mielikuvat*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston kielten laitos.
- SAARELMA-PAUKKALA, MINNA 2017: *Etunimikirja. Suomalaiset nimitrendit 2000-luvulla*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 135. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- SARTJÄRVI, MAIJA 2011: *Aija ja Meija, Anja ja Minja. Kaksitavuisten ija- ja nja-päätteisten naistennimien yleistymisen ja suosionvaihtelu*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- TUOMI, JOUNI – SARA-JÄRVI, ANNELI 2009: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- VIRKKULA, JOHANNA 2014: *First name choices in Zagreb and Sofia*. Helsingin yliopisto. Department of Modern Languages. Helsinki: Unigrafia.
- VOM BRUCK, GABRIELE – BODENHORN, BARBARA 2006: *An Anthropology of Names and Naming*. Cambridge: Cambridge University Press.
- WONG, MIILI 2007: *Sopivasti ainutlaatuinen, ei liian erikoinen. Harvinaisten etunimien nimenantoperusteet*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopiston suomen kielen, informatiivisen tutkimuksen ja logopedian laitos.

Mikä lapselle nimeksi?

61

Tiedätkö miten vanhempasi ovat valinneet ristimänimesi? Tunnetko myös sisarustesi nimien taustan? Millaisin perustein lapsesi ovat saaneet etunimensä? — Nimenvalintaan vaikuttaneet syyt kiinnostavat nykyisin suuresti nimistöntutkijoita ja varmasti monia muitakin. Siksi **Helsingin yliopisto ja Weilin+Göös järjestävät kaikille avoimen kilpailun "Mikä lapselle nimeksi"**. Sen tulosten avulla pyritään selvittämään etunimien valinnan perusteita ja nimeämistapojen muuttumista.

Kertokaa meille siitä, **mitä tiedätte omien etunimienne tai sisarustenne etunimien taustasta, ja siitä, miten olette itse valinneet nimet lapsillenne.** — Etunimethän saattavat liittyä esim. isän tai äidin sukuun, niillä voi olla uskonnollinen tai aatteellinen tausta, ne on voitu antaa jonkun tutun tai tunnetun henkilön, kirjallisen esikuvan, syntymäpäivän tai jonkin sattuman mukaan jne., tai sitten nimenvalintaan on vaikuttanut vain oma mieltymys joihinkin nimiin. Erilaisia syitä on varmasti paljon tiedossa. Entä onko suvussanne tai perheessänne ollut erityisiä nimeämistapoja? Mistä jokin harvinainen nimi on peräisin? Tämäntapaisista asioista toivomme tietoja.

Vastaukset voi kirjoittaa tavalliselle kirjepaperille, mieluiten vain yhdelle puolen paperia. Ne saavat olla vapaamuotoisia, mutta niissä tulisi mainita ainakin seuraavat tiedot kustakin tapauksesta: 1) onko kyseessä oma nimi, oman sisaruksen vai lapsen nimi, 2) nimi kokonaisuudessaan (etunimet + sukunimi), 3) syntymävuosi ja syntymäpaikka, 4) vanhempien (= nimenantajien) ammatti, 5) selitys etunimien valintaan vaikuttaneista syistä.

Pyydämme lähettämään vastaukset viimeistään 31. 3. 1979 seuraavaan osoitteeseen:

WEILIN+GÖÖS

"Mikä"lapselle nimeksi"

Ahertajantie 5

02100 ESPOO 10

Parhaille vastaajille jaetaan yhteensä 50 kappaletta Matti A. Pitkäsen loisteliaita kuvateoksia 'Suomalaisia kuvia' ja 'Suomalainen järvi'. Lisäksi kaikkien vastanneiden kesken arvotaan 5-osainen Kodin Tietosanakirja.

Palkintolautakuntaan kuuluu Helsingin yliopiston ja Weilin+Göösin edustajia. Palkintolautakunnan puheenjohtaja on professori Pertti Virtaranta.

Palkittujen nimet julkaistaan 1. 6. 1979 Helsingin Sanomissa.

LIITE 2. Kyselylomake.

Hei! Opiskelen Oulun yliopistossa suomen kieltä ja teen pro gradu -tutkielmaa vuonna 2010 ja sen jälkeen syntyneiden lasten etunimien nimeämisperusteista. Kerään aineistoni tämän kyselylomakkeen avulla. Vastaa siis vain niiden lasten osalta, jotka ovat syntyneet vuonna 2010 tai sen jälkeen.

Kyselyyn vastataan anonyymisti, vastaukset käsitellään luottamuksellisesti eikä valmiista tutkimuksesta ole mahdollista tunnistaa vastaajaa. Yksittäinen etunimi voi päätyä valmiiseen tutkielmaan, mutta lapsen koko nimi ei tule esiintymään tutkielmassa. Vastamiseen kuluu noin 15 minuuttia. Kiitos jo etukäteen kaikille vastanneille. Lomaketta saa jakaa eteenpäin.

Ystävällisin terveisin Ilona Kauppinen

1. Minä vuonna lapsesi on syntynyt?

- Lapsi 1
- Lapsi 2
- Lapsi 3

2. Mikä on lapsesi koko nimi?

- Lapsi 1
- Lapsi 2
- Lapsi 3

3. Kerro omin sanoin, miten lapsesi on saanut nimensä. Voit kertoa nimenantoperusteista ja siitä, ketkä ovat valinneet lapsen nimen.

- Lapsi 1
- Lapsi 2
- Lapsi 3

4. Seuraavaksi esitän erilaisia nimeämisperusteita. Vastaa asteikolla 1–4 kuinka paljon nimeämisperuste on vaikuttanut lapsesi nimen valintaan. Voit vielä lopuksi täydentää omin sanoin, miksi nimeämisperuste on vaikuttanut tai ei ole vaikuttanut nimenvalkintaan. (1 = ei merkitystä, 2=hyvin vähän merkitystä, 3= hieman merkitystä, 4= paljon merkitystä)

1. Nimen harvinaisuus
2. Nimen yleisyys
3. Nimen tuoreus
4. Nimen muodikkuus
5. Nimi esiintyy suvussa
6. Nimellä on yhteinen piirre vanhempien nimien kanssa
7. Nimellä on yhteinen piirre sisarusten nimien kanssa
8. Nimellä on henkilöesikuva (julkisuushenkilö tai muu suvun ulkopuolinen tuttava)
9. Nimen merkitys
10. Nimen kansainvälisyys
11. Nimen ajattomuus
12. Nimen ulkoasu (pituus, taivuttaminen, ääntämys)
13. Lapsen syntymä- tai kastepäivän nimipäivä
14. Nimi löytyy nimipäiväkalenterista
15. Nimi liittyy perheen maailmankatsomukseen tai arvoihin

LIITE 3. Kokoava taulukko nimeämisperusteista, jotka ovat vaikuttaneet lasten nimenvalintaan.

Nimeämisperuste	Perustelutyyppi	Perustelujen määrä	Lasten nimet
Nimi esiintyy suvussa	Hieman merkitystä (3)	20	<i>Aarne, Aino, Amanda, Annukka, Artturi, Henri, Jalmari, Juhani, Kaarlo, Katariina, Liisa, Meeri, Onni, Sylvi, Viljo, Tuuli, Tuure, Ulja</i>
Nimellä on suvun ulkopuolinen esi-kuva	Hieman merkitystä (3)	7	<i>Aleksis, Elias, Henri, Mikael, Tuure, Valma, Veikko</i>
Nimellä on yhteinen piirre vanhempien nimien kanssa	Paljon merkitystä (4)	7	<i>Aleksis, Eevi, Hessu, Kirsikka, Miriam, Osvald, Pekka</i>
Nimellä on yhteinen piirre sisarus-ten nimien kanssa	Hieman merkitystä (3)	12	<i>Enne, Ilmari, Liisa, Milja, Miska, Sigga-Maaret, Otso, Sylvi, Ulja</i>
Nimen ulkoasu	Paljon merkitystä (4)	18	<i>Eemil-Eepi, Eevi, Enne, Henrik, Hessu, Inkeri, Liisa, Miro, Miska, Paavo, Saaga Sampo, Sigga-Maaret, Sylvi, Taika, Tuuli, Ville</i>
Nimen merkitys	Hieman merkitystä (3)	10	<i>Aatos, Jalmari, Kielo, Lauri, Minnea, Selja, Sigga-Maaret, Ulja, Veela</i>
Nimen harvinaisuus	Paljon merkitystä (4)	16	<i>Anette, Atte, Elja, Enne, Frans, Jalmari, Kaarlo, Meeri, Romi, Sandra, Sigga-Maaret, Simmä, Sylvi, Valma, Veela, Viima</i>
Nimen yleisyys	Paljon merkitystä (4)	9	<i>Aatos, Adele, Eemil-Eepi, Enne, Helena, Kielo, Paavo</i>

			<i>Sigga-Maaret, Ulja, Ville</i>
Nimen tuoreus	Hieman merkitystä (3)	8	<i>Eliel, Elisa, Jal- mari, Jenni, Kirsti Meeri, Noomi, Pihla</i>
Nimen muodikkuus	Hieman merkitystä (3)	5	<i>Elisa, Helena, Kielo, Liisa, Noomi</i>
Nimen ajattomuus	Hieman merkitystä (3)	11	<i>Aatos, Eemi, Frans, Inkeri, Jenni, Kirsti, Meeri, Milja, Pihla, Valma, Verne</i>
Nimen kansainväli- syys	Hieman merkitystä (3)	13	<i>Eevi, Enja, Enne, Henrik, Jalmari, Julia, Kaspian, Noomi, Otso, Si- mone, Sylvi</i>
Nimi löytyy nimi- päiväkalenterista	Hieman merkitystä (3)	5	<i>Alfons, Alisa, Hilkka, Ninni, Valma</i>
Lapsen syntymä- tai kastepäivän tai muun merkkipäivän nimipäivä	Hieman merkitystä (3)	2	<i>Alisa, Miska</i>
Nimi liittyy per- heen maailmankat- somukseen tai ar- voihin	Paljon merkitystä (4)	7	<i>Jalmari, Kielo, Sigga-Maaret, Simmá, Valma</i>